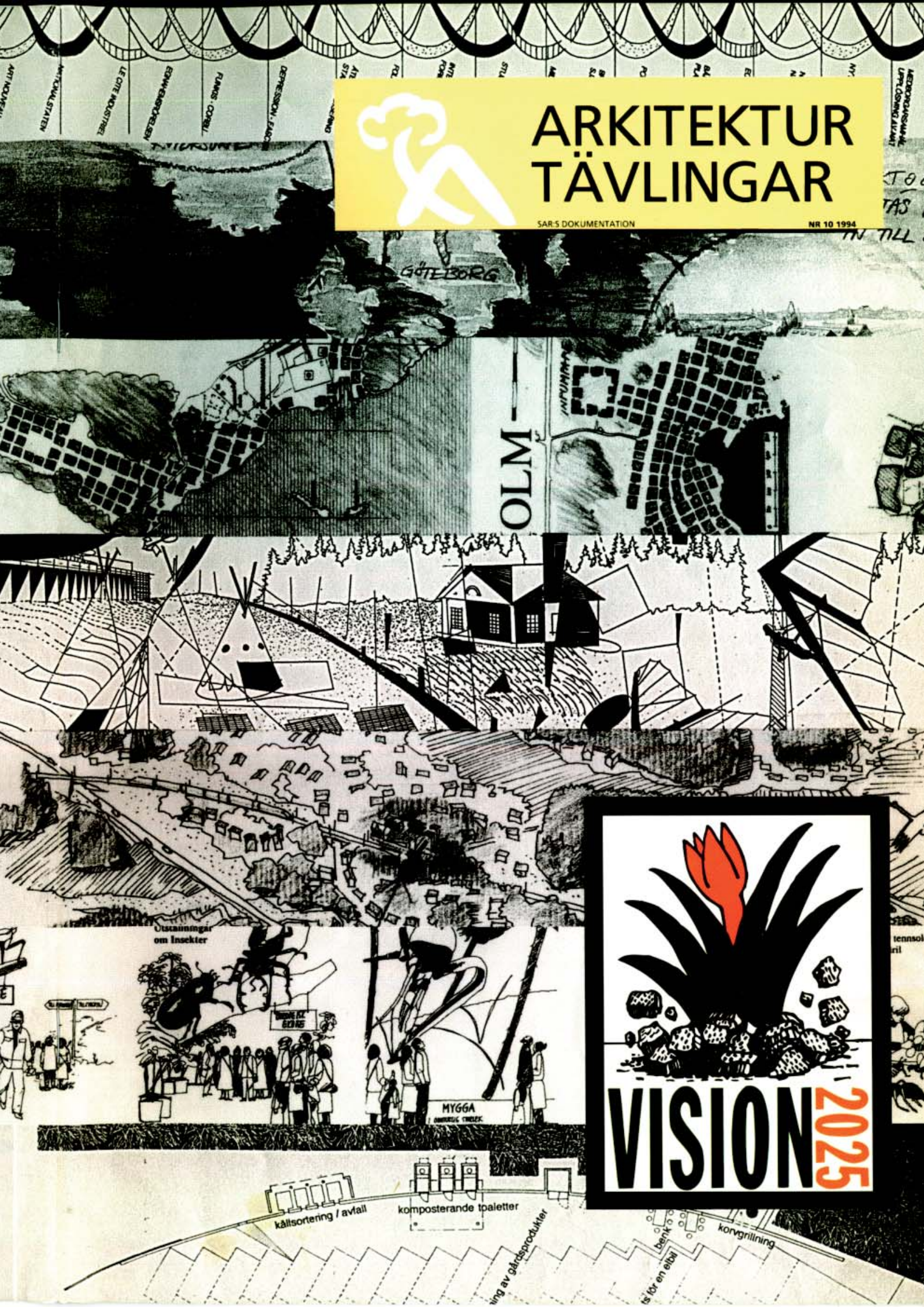

ARKITEKTUR TÄVLINGAR

SAR-5 DOKUMENTATION

NR 10 1994

VISION 2025

Redaktion

Arkitekturtävlingar, SAR:s dokumentation av arkitekttävlingar, är en bilaga till SAR:s medlemstidning Arkitekttidningen.

Redaktör: Jan-Krister Boman.

Gästredaktörer för detta nummer: Birgitta Lundh, Peter Eklund, Carl-Gustaf Hagander, Lena Tomani.

Layout: Lena Tomani. Ansvarig utgivare: Thomas Nordberg.

Adress: Norrlandsgatan 18, 111 43 Stockholm, tel: 08-679 27 60.

Denna dokumentation är bekostad av Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Dokumentationen av VISION 2025 ger en sammanfattning av processen kring tävlingen, referat av de prisbelönade tävlingsförslagen med jurykommentarer samt juryns tankar om det fortsatta arbetet.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har haft det sammanhållande ansvaret för VISION 2025. Tävlingskansliet har bestått av:

Birgitta Lundh, geograf, projektledare

Peter Eklund, geograf

Carl-Gustaf Hagander, arkitekt

Lena Tomani, arkitekt, tävlingsfunktionär

För vidare upplysningar och beställning av detta dokument kontakta:

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Länsstyrelsen, tel: +45(0)155-26 40 00 (vx), eller på adress: Vision 2025,
Länsstyrelsen i Södermanlands län, S-611 86 Nyköping, SVERIGE

innehåll

2	Innehållsförteckning
3	Förord
4	Tävlingen bakgrund, uppgiften
7	Bedömningen allmänna kommentarer om bedömningsfasen
9	Tävlingsförslagen - en orkestral improvisation
10	Förslagen presenteras Free your mind, s.10-13 Fältet-ringen-nätet, s.14-16 Jämvikt, s.17-19 Lilla Fågel Blå, s.20-21 Vattenvägen in i framtiden, s.22-23 Nobel, s.24 Eko-Eko, s.25-27 Boogie, s.28-31 Nymphaea Alba, s.32-33 Insektsfullt, s.34 Lev lokalt - verka globalt, s.35 Mosaik, s.36-37 Anemon 3smd, s.38 I Doris gröna dalar, s.39 Tredje hypostasen, s.40 Allt att göra om, s.41 Intervju med landshövdingen år 2025, s.42 Humanvision- Sörmlands ekologiska öga, s.43 S:t Eskils källa, s.43
44	Juryns allmänna kommentarer kaos - trygghet - miljö bilder av regionens struktur
46	Slutsatser bevarad osäkerhet - en trösterik framtid tänkbarheter
48	Förteckning över juryledamöter
49	English summary
50	Yhteenveto suomeksi
51	Juryns vision

Förord

Vision 2025 för Södermanland är bärare av en tro på att framtiden skapas nu och att olika målbilder och strategier kan bidra till en bättre framtid för Sörmland och sörmlänningen.

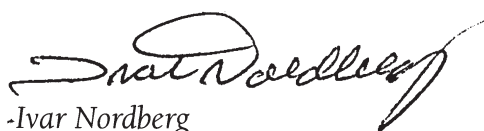
Att starta och utveckla en idétävling som kan ge bränsle till den strategiska diskussionen är en utmaning och ett spännande, okonventionellt och frigörande arbetssätt som utmanat många kompetenser och professioner. Tävlingen är unik i sitt slag.

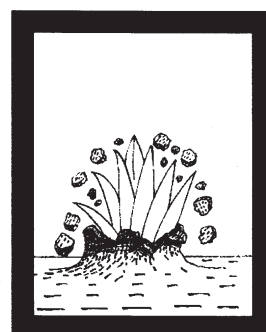
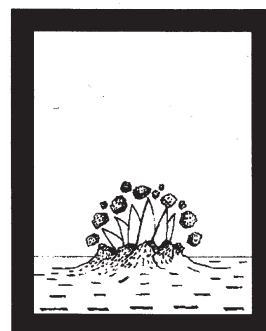
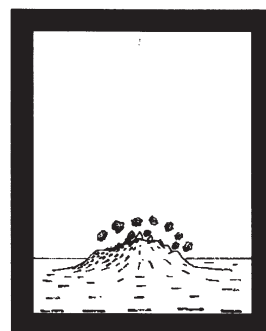
VISION 2025 har involverat uppemot 10 000 personer. Drygt 100 personer har varit med i de 25 olika jurygrupperna, fler än 200 personer har arbetat med de 56 förslagen och dessutom har många tusen personer besökt utställningarna och deltagit i diskussioner om tävlingsförslagen.

Målbilder och strategier måste baseras på en analys av regionens strukturer, möjligheter och problem. I dagens internationella värld måste analysen ta sin utgångspunkt i Sörmland insatt i sitt nationella, europeiska och globala sammanhang. Utmaningen är att se den lokala nivån och länet som en del i en större helhet - att se det lilla i det stora. Målbilder och strategier kommer också att generera handlingar som på kort sikt kan leda till konkreta resultat.

Den process som tävlingen är en del av är en unik väg att söka sig fram på. Den är ett led i hur kommunerna och länsstyrelsen arbetar sig fram mot en gemensam referensram, en synlig och tydlig Vision 2025, som kan verka som en ryggmärksreflex i små och stora beslut med konsekvenser för Sörmlands utveckling och framtid.

Jag vill lyfta fram länet som mötesplats och nyskapande arena. Tävlingen har gett oss, länets kommuner och organisationer förnyade impulser till att hitta vägar in i framtiden. Genom VISION 2025 ha vi gett bränsle till den debatt om Sörmlands framtid som vi förväntar oss att sörmlänningen ska föra vidare.

Ivar Nordberg
Landshövding i Södermanlands län

Öppen nordisk idétävling

Länsstyrelsen i Södermanlands län utlyste i juni 1993 i samarbete med länets kommuner en öppen nordisk idétävling om morgondagens Södermanland - VISION 2025. Förslagen skulle lämnas in den 15 december 1993. Idétävlingen vände sig till en bred grupp av kompetenser som arkitekter, ekologer, designers, företagsstrateger, framtidsvisionärer, journalister, samhällsplanerare med flera i hela Norden.

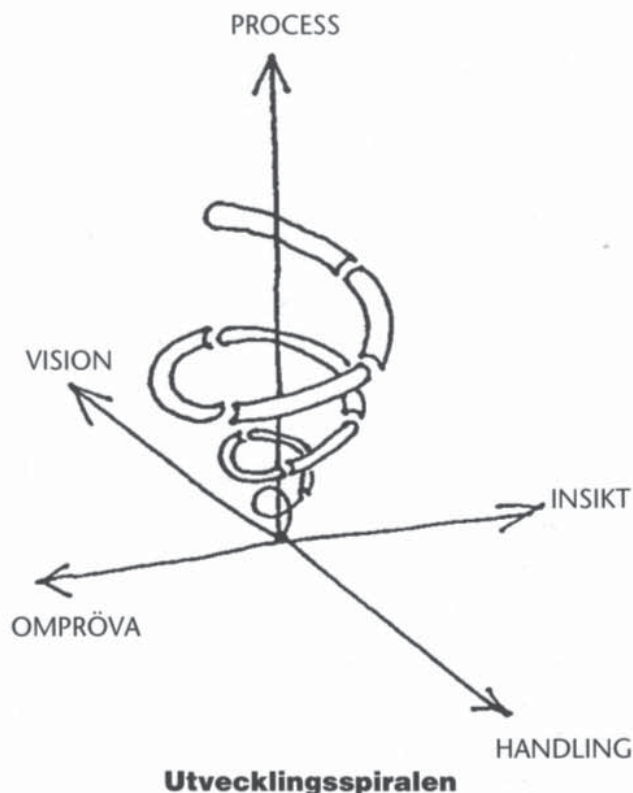
Under tävlingstiden anordnades ett seminarium under två dagar i Trosa som var öppet för tävlande, juryledamöter samt politiker och tjänstemän från länet. Information till de tävlande gavs kontinuerligt under tävlingstiden via nyhetsblad.

När tävlingstiden gått ut hade 57 förslag lämnats in varav ett inte togs upp till bedömning. Bedömningen skedde under perioden januari-mars 1994 och den 28 april ägde det avslutande seminariet och prisutdelningen rum. Det var samtidigt en avstamp mot det fortsatta arbetet med VISION 2025.

Bakgrund

Samhällsplaneringen i Södermanlands län har under nästan 10 år, på såväl regional som lokal nivå, successivt utvecklats mot ett mer processinriktat synsätt där man involverar fler och fler aktörer samt söker nya arbetsformer. Detta kan beskrivas med fem strategiska nyckelbegrepp:

- **Vision** – att skapa målbilder, visioner, scenarier och/eller strategier.
- **Process** – att involvera så många som möjligt i en lärande och aktiverande roll.
- **Insikt** – att öka förståelsen så att så många som möjligt kan inse sin roll i helheten och se hur frågorna hänger ihop i ett sammanhang.
- **Handling** – att nå operativa resultat.
- **Ompröva** – att dra slutsatser ur tidigare erfarenheter och resultat samt staka ut nya inriktningar.

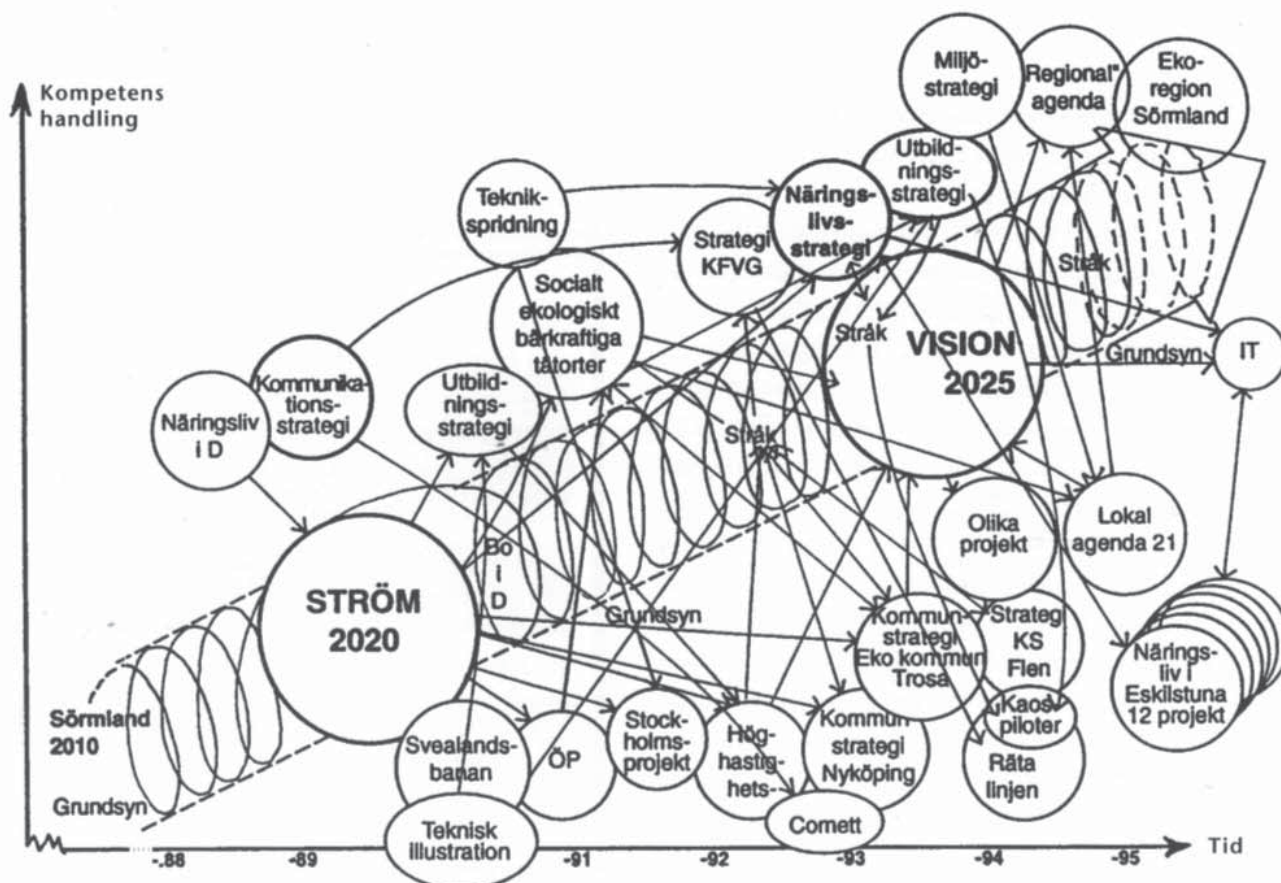

Ett exempel på detta arbetssätt var då länsstyrelsen i Södermanlands län i slutet av 80-talet var pådrivande i ett samarbete över länsgränserna om "Strukturfrågor i Östra Mellansverige", STRÖM. Här diskuterades framtidsalternativ om pendlingens omfattning, arbetsplatsernas fördelning och bostädernas lokalisering i ett större regionalt perspektiv. Samtidigt lyftes ett antal kvalitativa aspekter fram. Detta material fördes ut i en bred diskussion hos olika aktörer i regionen. I kommunerna gav denna diskussion underlag för den översiktliga planeringen.

Ett annat exempel är de sedan 1992 arrangerade årliga så kallade STRÅK-seminarierna. Där har länets kommuner inspirerats av några av Nordens främsta samhällsdebattörer samtidigt som varje seminarium medfört att vissa konkreta, operativa, projekt har genomförts. Ett av de projekt som växt fram i denna process var att i tävlingens form låta olika kvalificerade grupper eller personer gestalta sina visioner om år 2025 ur olika perspektiv.

Tävlingen VISION 2025 baserades på en övertygelse om att framtiden är påverkbar och formas i en oändlig serie av små och stora beslut av enskilda, företag, organisationer och offentliga organ. För att få kraft och långsiktigt kunna påverka utvecklingen är en gemensam vision om framtiden, som omfattas av så många aktörer som möjligt, en avgörande styrka. Redan en levande diskussion ökar förståelsen för hur olika perspektiv samverkar samt ger en ökad medvetenhet om olika handlingsalternativ och deras konsekvenser.

I takt med en allt livligare växelverkan med omvärlden ökar behovet av gemensamma strategier för olika områden. Det stora perspektivet måste mötas och förankras i den lokala verkligheten och det lokala nedslaget måste speglas i det regionala och internationella perspektivet. Genom tävlingen erbjöds en arena för ett sådant möte med sikte på gemensamma strategier i förlängningen. ➤

Uppgiften

Tävlingsförslagen skulle stimulera till och bredda underlaget för diskussioner om morgondagens Södermanland. Perspektivet var 30 år framåt i tiden. Utgångspunkten var att den lokala utvecklingen måste ses i såväl ett internationellt som i ett regionalt perspektiv och att en regions attraktivitet är beroende av de konkreta, lokala lösningarna på olika samhällsfrågor.

Tävlingen avsåg att visa hur långsiktiga förändringar i ett internationellt och regionalt perspektiv hänger samman med och får genomslag i den nära verklighet som människorna har i vardagslivet lokalt. Tävlingsförslagens framtidsbilder skulle därför illustreras i såväl den lilla som den stora skalan.

Det regionala perspektivet omfattade, åtminstone mer översiktligt, hela östra Mellan-sverige. En succesiv insnävning skulle göras mot lokala illustrationer för delar av kommunerna i Södermanlands län.

I uppgiften låg också att förslagen skulle integrera och belysa lösningar och konsekvenser av intresse ur fem tematiska perspektiv: ansvar, livskvalitet, samspel, dynamik och identitet.

Tävlingsförslagen skulle innefatta någon form av analys av regionens och de lokala miljöernas förutsättningar och en diskussion om alternativa framtidsbilder. Detta skulle leda till en konkret illustration, som kunde begränsas till ett valt framtida utvecklingsalternativ.

En ram och en viktig utgångspunkt för tävlingen var det länspolitiska dokumentet "Grundsyn för Södermanlands län". Där sammanfattas syftet med det länspolitiska utvecklingsarbetet på följande sätt: "- att skapa förutsättningar för en rik mångfald av möjligheter för länsinvånarna att nå sina olika livsmål och att detta kan förenas med trygghet, kvalitet och hushållning med naturresurser." Detta innebär en strävan efter en långsiktig bärkraftig utveckling såväl i ekologiska och ekonomiska som i sociala termer. Grundsynen utgjorde en ram inom vilken tävlingsförslagen skulle rymmas.

Södermanland ligger söder om Stockholm och består av nio kommuner med sammanlagt 260.000 invånare.

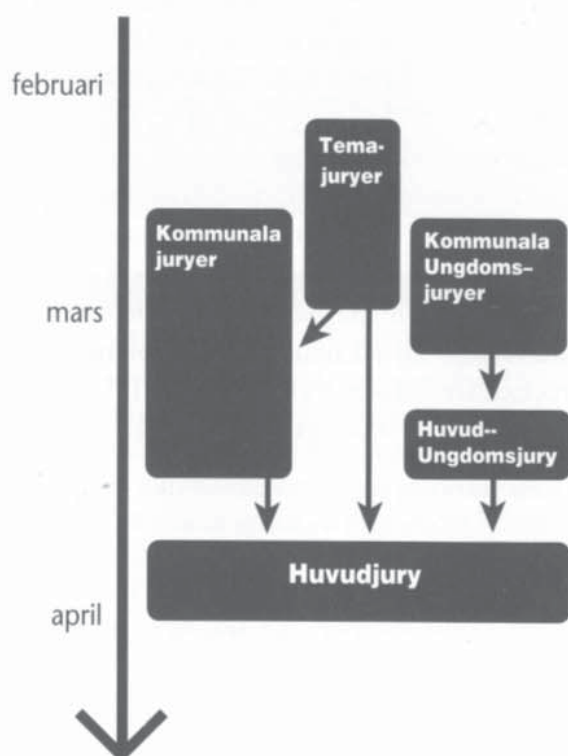
Landskapet karaktäriseras som mångfacetterat, kontrastrikt och föränderligt, men ibland som splittrat och i avsaknad av en egen identitet. Det småbrutna landskapet var en gång för länge sedan en enda stor sönderhackad arkipelag och rymmer idag ett rikt kulturarv med fornminnen, slott och herresäten. Kontakterna med Stockholm har en lång tradition som i vår tid intensifieras med dagens kommunikationsutveckling.

Bedömningsprocessen

Omfattningen av jurybedömningen, där 25 olika juryer bedömt materialet, är ett angreppssätt som aldrig har prövats tidigare. Förslagen och hela tävlingsprocessen syftar till att stimulera och bredda underlaget för diskussioner om morgondagens Sörmland. Juryarbetet har involverat ungdomar, lokala beslutsfattare och ett 20-tal av nordens främsta framtidsbedömare inom sina områden. Under juryarbetet har även sörmlänningarna besökt utställningar där tävlingsförslagen funnits, deltagit i offentliga möten och diskussioner genom radio och press.

Jurybedömningen har skett i tre faser med totalt 25 olika jurybedömningar, där tillsammans 105 ledamöter har ingått, en förteckning finns på sidan 48.

Parallellt med bedömningarna har förslagen ställts ut eller funnits tillgängliga i samtliga av länets kommuner. Ca 10.000 personer har sett det utställda materialet och i hälften av länets kommuner har man anordnat offentliga möten om förslagen under bedömningstiden.

Fem tematiska juryer bedömde i ett första steg hur tävlingförslagen i såväl den stora som den lilla skalan behandlat vart och ett av följande teman:

- Ansvar för framtidens miljö
- Livskvalitet för människorna
- Samspel mellan orter
- Dynamik i näringsliv och företagande
- Identitet och gestaltningsmässig karaktärsutveckling

I de tematiska juryerna satt fackkunniga inom respektive temaområde och varje jury hade 30.000 kronor till sitt förfogande för premiering.

Den lokala bedömningen gjordes av **nio kommunala juryer**, en för varje deltagande kommun. Juryerna bestod av ledande kommunpolitiker och tjänstemän samt en utifrån kommande fackman. Den lokala bedömningen avsåg hur förslagen förmådde tydliggöra och ge uttryck för de större sambanden i minst en konkret lokal situation. Varje lokal jury hade 30.000 kronor till sitt förfogande för premiering.

Nio ungdomsjuryer, en från varje kommun, sammansatta av gymnasieungdomar, 17-19 år gamla, bedömde materialet utifrån sin kommuns perspektiv. De utvalda förslagen från de olika kommunala ungdomsjuryerna fick hedersomnämning och gick vidare till **huvudungdomsjuryns** bedömning. Denna bestod av en representant från varje kommunal ungdomsjury och de hade 30.000 kronor till sitt förfogande för premiering.

Den tematiska och den lokala bedömningen utgjorde en del av underlaget till **huvudbedömningen**. I huvudbedömningen bedömdes hur väl förslagen förmådde koppla samman det internationella och det regionala perspektivet med det lokala och samtidigt integrera de olika tematiska perspektiven. ➤

I huvudjuryn fanns minst en representant från varje lokal och tematisk jury samt fem helt nya ledamöter. Huvudjuryn hade 860.000 kronor till sitt förfogande för premiering.

I samtliga bedömningar skulle stort avseende fästas på:

- hur väl förslaget förmådde tillföra bränsle till den långsiktiga strategiska diskussionen regionalt och lokalt. Det innebar att förslagen kom att värderas med avseende på idé-innehåll, substans och genomarbetning
- nyhetsvärde och fräschör
- kommunicerbarhet och tydlighet

Allmänna kommentarer om bedömningsfasen

Den övergripande ambitionsnivån har varit att se tävlingen som ett medel att få igång en kvalitativ och djup diskussion om framtiden. Erfarenheterna har hittills visat att det fungerat, men att det inte har varit en enkel och självklar process.

Juryledamöterna i de tematiska juryerna var vid sina bedömningar i viss mån besvikna på tävlingsförslagen betraktat ur sina tematiska bedömningkriterier. Få förslag hade på ett tydligt sätt närmat sig något av tävlingens olika teman utan belyste helhetsfrågor, vilket även var tävlingens syfte. Förslagen satte dock igång en kreativ process där juryn började spegla sitt tema i ett större sammanhang. En annan vinst var att de tematiska bedömningarna gav en mängd speglingar av länet utifrån externa perspektiv. Den tematiska bedömningen gav också underlag till den lokala bedömningen.

Den lokala bedömningen gav på de flesta håll upphov till en fruktbar framtidsdiskussion. Man har suttit ner och fört en ambitiös diskussion om framtiden. Tävlingsförslagen har tillfört bränsle, men också förlöst en egen diskussion om den kommunala framtidsstrategin, oftast förstärkt med hjälp av offentliga möten och utställningar. Det var på den lokala nivån VISION 2025 fann sin förlösning, där förslagen gav bränsle och verktyg för att fortsätta att konkretisera lokala visioner.

De flesta kommuner går nu vidare. Arbetet kopplas ibland till en diskussion om lokal agenda, ibland till en ny översiktsplaneomgång och i andra fall till en direkt diskussion om målbild eller vision. Den lokala bedömningen har också tydliggjort hur den lokala nivån hänger ihop med den regionala och i viss mån den globala nivån.

Samma engagemang och vilja att dra slutsatser av materialet fanns hos ungdomsjuryerna. 40 ungdomar, några fler flickor än pojkar, förde under några veckor i februari och mars intensiva och engagerade samtal utifrån förslagen. I dessa grupper fanns också en vilja att fortsätta diskussionen om framtiden.

Huvudjuryns arbete startade i en mer konventionell värdering av de enskilda förslagens kvaliteter ställda mot varandra. I ett skede präglades diskussionen av sökandet efter "den bästa" framtidsbilden, efter det normativa. Under bedömningsprocessen bleknade förslag som tidigt lyfts fram medan andra som avvisats för sina begränsningar och smala analyser senare i ett helhetsperspektiv växte ut till skarpa illustrationer av att framtiden inte är en utan många och olika.

Det slutligen segrande förslaget, "Free your mind", visade hur ett långsiktigt perspektiv, istället för att bli normativt och begränsande, kan tydliggöra valsituationer som tvärtom kan frigöra och öppna för nya och varierade möjligheter. Därmed öppnades vägen för den bild av framtiden som andraprstagaren "Boogie" visar, ett respektfullt kaos av mångas val, initiativ och värderingar. Tyngdpunkten i begreppet vision försköts från sökandet efter den samlade helhetsbilden i fysiska termer till att handla om en planeringsprocess, som blir en rörlig dialog av bilder – ett kalejdoskop – ständigt i förändring.

Tävlingsförlagen - en orkestral improvisation

"I en orkester klingar inte alla instrument fullödig, utan ibland tvärtom först genom sin särpräglade individualitet gör sig hörbara. Andra bryter fram och förtydligar och broderar ut teman och sammanhang i briljanta soloprestationer. I växelverkan kommenterar och kompletterar de varandra och bidrar så till att förhöja det samlade uttrycket.

"Free your mind" är ett lysande solo som både förmår utveckla alla programmets teman och fläta dem samman. Det visar på strukturer och hur valsituationer och ny teknik kan utnyttjas för att stegvis frigöra tidigare läsningar och öppna för en ökande frihet.

"Fältet-ringen-nätet" och "Jämvikt" tillför skickligt nya och stundtals överraskande perspektiv på de kommunikativa och strukturella frågorna.

Planering Fysiskt

"Lilla fågel blå" kompletterar genomarbetat med mer kända teman spetsade med lustfyllda detaljer.

"Vattenvägen in i framtiden" och "Nobel" markerar med sina skarpa uttryck betydelsen av tydlighet och kommunikerbarhet för att nå ut, väcka idéer och öppna för mångas engagemang.

I ett tumultartat sammanhang låter "Eko-Eko" sitt ömsinta handlag apostrofera vikten av närhet, kvalitet och förankring.

"Boogie" bryter sig in, frigör, komplicerar och ifrågasätter med ekvilibristisk teknik och känsla myterna om de färdiga svaren. Det stannar inte vid de förutbestämda frågorna utan låter mångfalden av infall bryta fram – blottlägger och klargör brytningar och komplikationer som illustration till en ständig, dynamisk, tillåtande process.

I det perspektivet bidrar "Anemon 3smd" och "Nymphaea Alba", "Insektsfullt" och "Lev lokalt - verka globalt"

Process Mentalt

med kontrastrika speglingar av variationsbredden i individuella drivkrafter och livsstilar.

"Mosaik" inspirerar till att använda starka symboler för att tydliggöra förhållningssätt, manifesterar identitet och därmed frigöra mänskliga energireserver och öppna för delaktighet.

De övriga förslagen "Humanvision Sörmland 2025", "I Doris gröna dalar", "Tredje hypostasen", "Allt att göra om", "Intervju med landshövdingen" och "S:t Eskils källa" kompletterar det orkestrala verket."

Förslagen presenteras

På följande sidor ges en individuell beskrivning av de prisbelönade tävlingsförlagen, men det är samtidigt nödvändigt att se förslagen som en helhet. I ovanstående utdrag ur juryutlåtandet liknar juryn förslagen vid en orkester där varje förslag med sin specifika karaktär spelar ett instrument och där det samlade resultat blir en fantastisk orkestral improvisation. Orkestern ljuder kraftfullt som svar på utmaningen att visa hur morgondagens Sörmland kommer att gestalta sig.

I presentationen av förslagen har strävan varit att visuellt fånga varje förslags karaktär. Det har ibland inneburit att vissa delar av förslagen har lyfts fram på bekostnad av andra delar eller att endast en grov sammanfattning redovisats. Som grund för beskrivningen ligger förslagsställarnas sammanfattning av förslaget. Jurytexten är i vissa fall avkortad och den fullständiga texten finns att läsa i "Juryns utlåtande" som kan beställas från Länsstyrelsen. Ordningföljden följer i huvudsak grupperingen i ovanstående text.

Free your mind

Förslagsställare:

PETRI LAAKSONEN, Helsingfors

Södermanland i den globala världsbyn

Under nästa årtusende förstår befolkningen i länet att de är en naturlig del av en större helhet i Europa och världen. Tillväxten av det multinationella informationsflödet och de allmänt tillgängliga datanäten stöder denna trend.

Måttstocken för solidaritet växer gradvis utöver det nationella till ett europeiskt och globalt ansvar. I Södermanland förhåller man sig allt öppnare och oräddare till olika kulturer. Den tidsmässiga orienteringen riktar sig speciellt till framtiden.

Enligt modellen för det postindustriella samhället har det industriella samhällets enhetliga struktur (industriarbetare, kärnfamiljen) och civilisationens stora linjer sönderfallit. De har splittrats i enskilda underavdelningar som inte kan klassificeras under någon heltäckande benämning. Samhället är en mosaik av olika värderingar.

En medveten strävan till en ekologiskt hållbar utveckling, understödd av teknologiska innovationer, är år 2025 en självklarhet i Södermanland. Samhällets energiförsörjning är nästan löst på 2020-talet. Världen är på väg mot ett energiparadis, då det finns tillräcklig tillgång på ren och miljövänlig energi. Världsekonomin tillväxt är snabb med en obetydlig protektionism och blomstrande lokal ekonomi.

Östra Mellansverige - regional struktur

Befolkningen i Östra Mellansverige har ökat med 400.000 till 3.450.000 invånare och regionen är en av Europas starka tillväxtzoner. Strukturen har planerats för att betjäna informationssamhällets behov och områdets krav på dynamik och flexibilitet. Genom järnvägsnätet stöds de interurbana zonerna mellan tätorterna. I Oxelösund finns Östra Mellansveriges viktigaste hamn. Utbyggnaden av ISDN-nätet möjliggör arbetandets och boendets frigörelse från tid och plats.

Södermanland - utveckling av tätortsstruktur fram till 2025

Informationssamhället har medfört en grundläggande förändring som är märkbar i hela samhället. Lokaliseringen av bostads- och arbetsplatser är inte längre beroende av industrins placering.

Vid slutet av 1990-talet sker stadsbyggandet i form av kompletteringar av befintliga orter. På 2020-talet, då energifrågan är löst, blir resor och transporten av varor inte längre en fråga om en utgift utan om tid, bekvämlighet och säkerhet. Tätortsstrukturen blir mer spridd.

Mängden av fysiska kontakter kanske inte är så viktig. De nya generationerna har fullständigt antagit en data- och telekommunikationskultur och har uppfunnit helt nya former för social kontakt.

Ur juryns utlåtande

Huvudjuryn:

1:a pris 300 000 kr

"Detta bidrag tillför nya perspektiv och underlag för analyser och strategiska beslut. Det har nyhetsvärde, tydlighet och starkt idéinnehåll. Styrkan ligger framförallt i den logiska framställningen och kopplingen av globala och internationella trender till en regional och lokal verklighet med bibehållen komplexitet. Här ges nya konkreta målbilder av informationssamhällets möjliga gestalt och tekniskens konsekvenser för människors vardagsliv. Förslaget styrka är också att det identifierar de valsituationer, nödvändiga aktiviteter och investeringar som krävs för att informationsteknologin skall bli en hjälp på vägen till en ny livskvalitet och bärkraft i regionen.

Utifrån en analys av den digitala världens tre trender telekommunikation, teknologi och ekologi, utvecklas en strategi för regionens förändring i olika steg mot ett decentraliserat bosättningsmönster. Den nya friheten att lokalisera bosättning och verksamhet skapar nya förutsättningar för livskvalitet, samspel och dynamik i regionen.

Presentationen är elegant, sofistikerad och en utmaning att ta till sig. De konstnärligt utformade planschererna har många bottenar och det krävs en viss ansträngning för att tillägna sig innehållets alla dimensioner. Detta motstånd som förslaget ger är enligt juryn en bra illustration till att vi lever i en komplicerad värld som det aldrig är enkelt att förändra."

Temajury Samspel:

1:a pris 15 000 kr

"Genom en tydlig etappindelning visar man att förutsättningarna för planeringen succesivt kommer att ändras; vad som är rationellt handlande under en period kan med andra ord bli irrationellt under nästa. Man kan säga att bidraget spränger gränserna för en mer konventionell analys av tätorternas samspel och öppnar för helt nya frihetsgrader på riktigt lång sikt."

Vingåkers jury:

1:a pris 30 000 kr

"Förslaget är ett av de få verkligt visionära förslagen som inte bara gör en framskrivning av vad vi vet idag. Det visar hur en liten kommun av Vingåkers storlek och läge i regionen tack vare denna tekniska utveckling får möjlighet att hålla en hög service till sina invånare vad gäller inköp, vård, utbildning m m."

Katrineholms jury:

Delat 1:a pris 15 000 kr

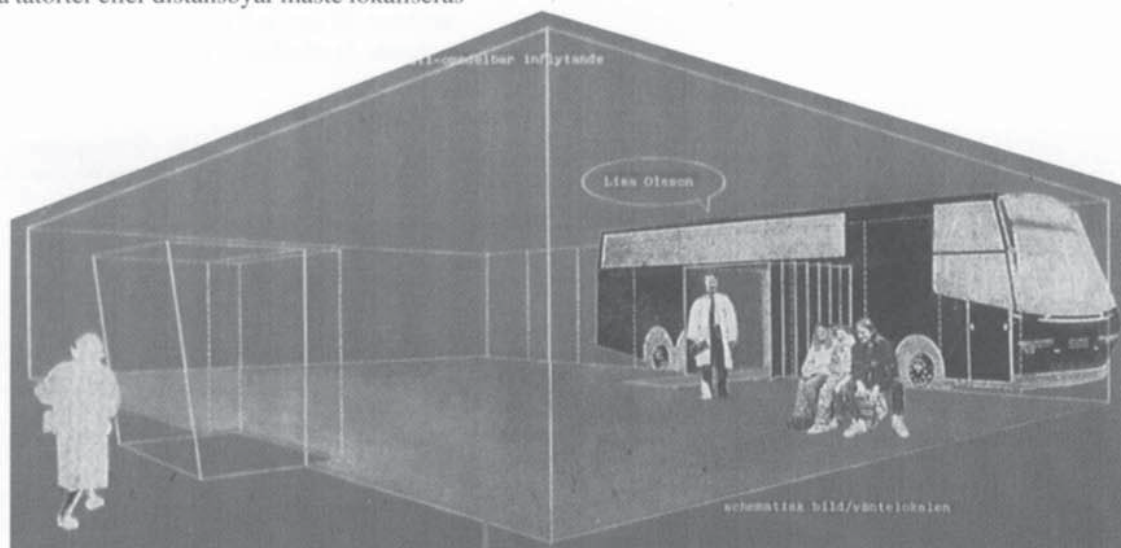
"I förslaget skisseras en möjlig framtid utifrån ett tekniskt, arbetslivs- och boendeorienterat sätt och har lyckats beskriva vilka konsekvenser modern informationsteknologi kan ge för människor i arbetsliv, service och boende."

Miljöstrategi.

Folkets egen aktivitet i miljövården är anmärkningsvärd år 2025. Miljön har fått ett allt större värde såväl ekonomiskt som strategiskt. Ren livsmiljö är en fördel när man konkurrerar om högutbildad arbetskraft.

En allt mer spridd bebyggelse kan utgöra ett hot mot miljön. Nya tätorter eller distansbyar måste lokaliseras

till kulturlandsbygden där människor tidigare bott. Trots att man bygger med pietet och att man respekterar gamla miljöer måste distansbyarnas form födas på nytt och i en annan form. Tiden definierar byarnas form, morfologi och funktioner.

Distansbyarna saknar fast service utan har dynamisk vård efter behovet, med s k distansvårdbussar. Med dator kan efterfrågan av vård klargöras i realtid.

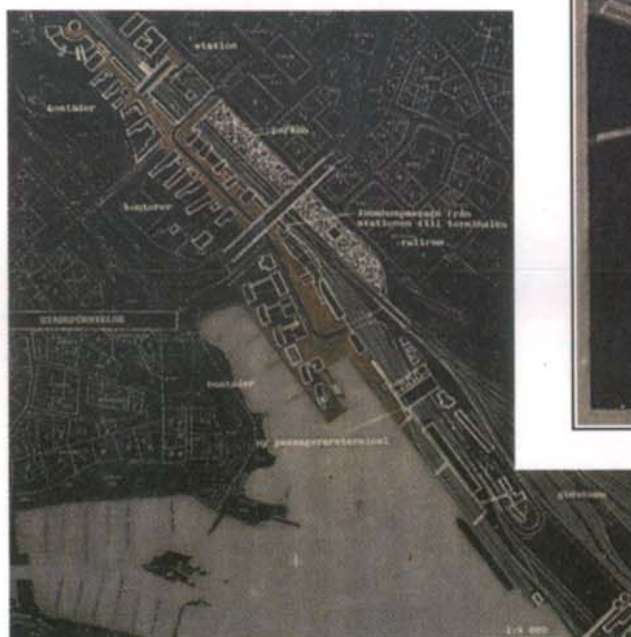
Tre faser i stadsutvecklingen

Stadsutvecklingen kan delas in i tre faser som bygger på kommunikationsteknologins utveckling. Dessa illustreras med tre exempel från Oxelösund, Kjulaås-Dammsäng och Forssa.

Fas 1:

Oxelösund - förnyelse och tillägg i stadscentrum

På 1990-talet är energi dyrt med många avsevärda nackdelar. Ur ekologisk synpunkt är det önskvärt att komplettera redan fungerande städer och tätorter, som har många impediment eller outnyttjade markytor.

I Oxelösund har man utnyttjat outnyttjade markområden invid centrum och stålverket. Det bildas en ny zon som binder samman järnvägsstationen och en ny passagerarterminal i hamnen. Zonen omfattar huvudsakligen bostäder och satellitkontor.

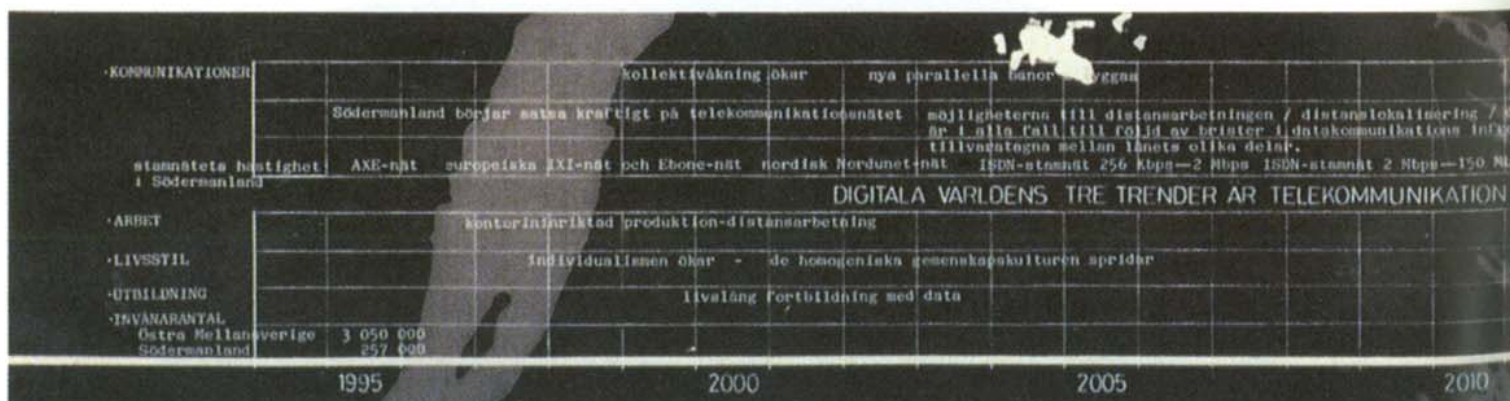
Fas 2:

Kjulaås-Dammsäng - en interurban tätort

I början av 2000-talet sker en kraftig ökning av pendlingen över länsgränserna, arbetskraften har blivit mycket rörlig och dynamisk. Privat bilåkning är fortfarande ett miljöhot och dyrt på grund av höga miljöskatter.

En lösning är ett nät av interurbana tätortsstråk som täcker hela Östra Mellansverige. Nätet grundar sig på en struktur av höghastighets- och närtåg.

Kjulaås-Dammsäng, mellan Strängnäs och Eskilstuna, är en av flera nya orter. Den kompakta tätorten ansluter till gamla Kjulaås och har nära kontakter med naturen. Avstånden är korta.

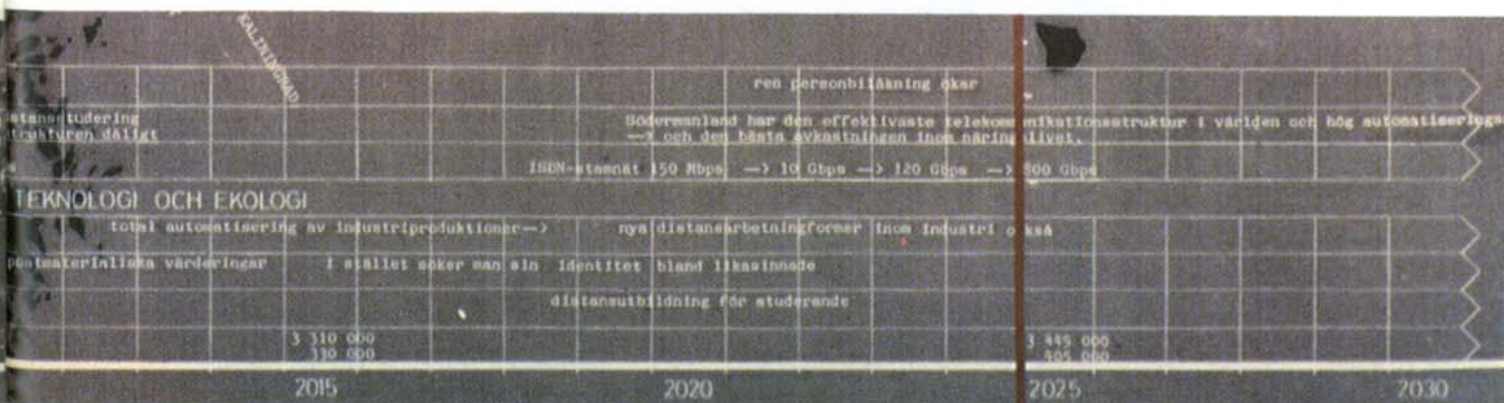
Fas 3:

Forssa - en distansby i det digitala energiparadiset

Forssa är en av de otaliga distansbyar som växer upp i Södermanland på 2020-talet. De är belägna på landsbygden, långt borta från goda kommunikationer. Men tack vare avancerade telekommunikationer tycker alla att de bor mitt i världen.

I varje kvarter finns integrerade arbetslokaler som erbjuder en möjlighet att jobba i en socialt rik arbetsmiljö. Även industriarbete sker i studior eller satellitkontor.

Distansbyn är självförsörjande på energi. Servicenivån är hög med till exempel vårdbussar som ger sjuk- och tandvård. Uppköp sker i virtuella och automatiserade varuhus med datorer och robotiserad inpackning där kunden kan få varorna redan samma dag som beställningen. Nästan allt kulturutbud kan man nå via hemmets mediastation (integrerad dator/telefon/TV).

Fältet – ringen – nätet

Ur juryns utlåtande

Förslagsställare:

STAFFAN LODENIUS, RISTO LINKOVUORI,
Helsingfors

Förslaget utgår från följande utgångspunkter:

- krympande resurser och den bärkraftiga utvecklingsprinciper
- rullande långsiktig planering, som kan fånga upp föränderliga tendenser och planeringspremiss
- historien som bas och djuplodande nulägesanalys som medel
- varsam styrning av framtiden, inte maktpåbud.

Sörmland ett centrum för Östersjövären

Det finns goda förutsättningar för att såväl lägre utvecklade som expanderande ekonomier runt Östersjön skulle kunna skapa ett nytt Hansaförbund som ekonomisk dynamo. Södermanland ligger inom en av de viktiga utvecklingskorridorerna inom ett integrerat Europa, den mellan Tyskland och Ryssland över Skandinavien. Då vattenvägarna i den bärkraftiga utvecklingens tidevarv spelar en allt viktigare roll bildas ett dynamiskt kraftfält mellan exempelvis Oxelösund och Riga.

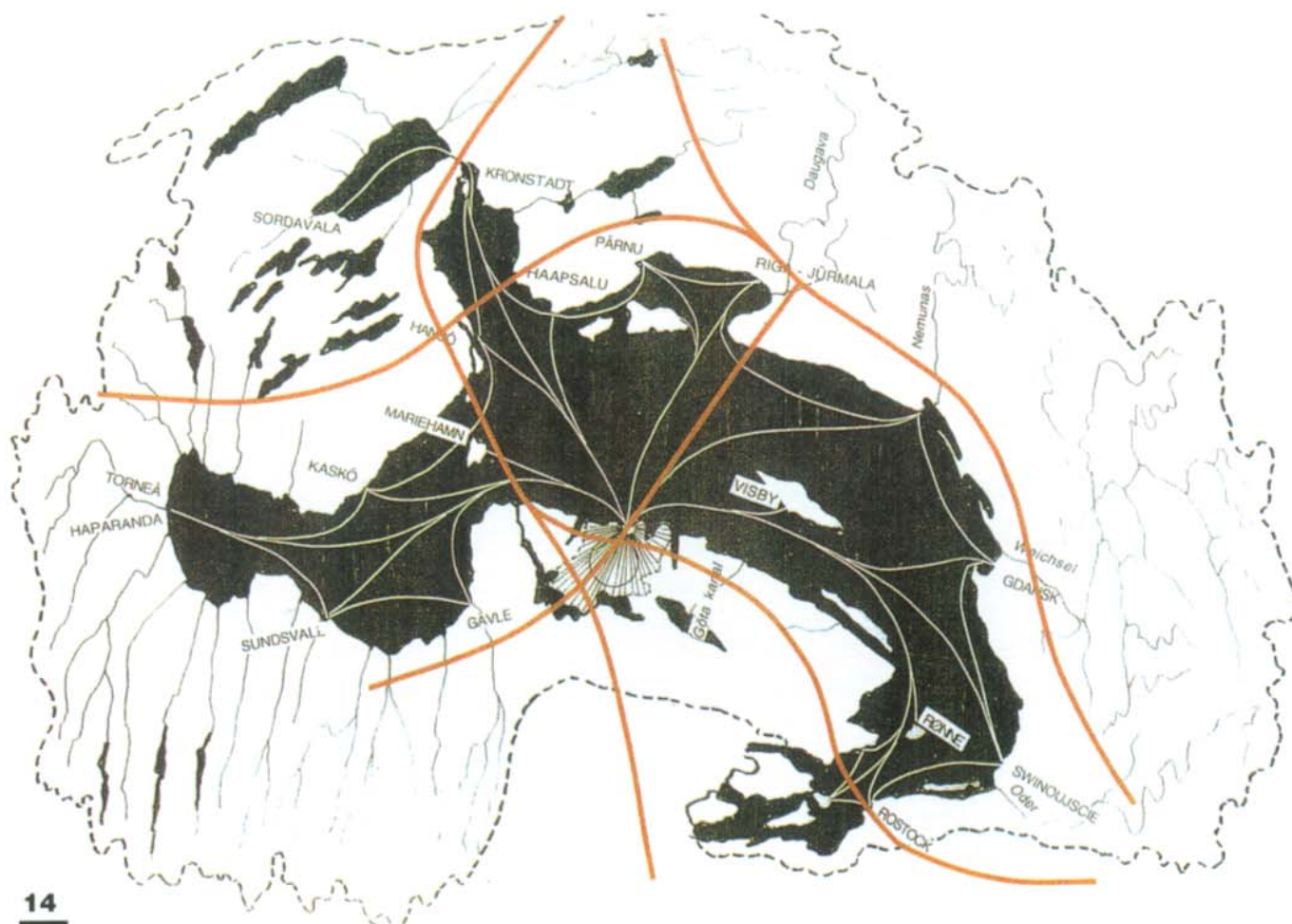
Huvudjuryn:

Delat 3:e pris 100 000 kr

"Förslaget har flera intressanta egenskaper där tankeväckande iakttagelser av svängningar över tiden av tongivande tendenser skapar huvuddimensioner. Ny teknologi och sunt ekologiskt förnuft förenas i principer för en bärkraftig utveckling. Med nya möjligheter över Östersjön i Baltikum och inom räckhåll för Stockholmsmetropolens kraftfält, utvecklas folkets egen kraft genom effektivt samspel där tätorter länkas samman i en ringstruktur, supplerat med ett tätt ekologiskt nätverk på landsbygden. Både land och städer fokuseras utifrån ekologiskt tänkande där specialisering och mångfald kombineras. Detta funktionella samspel mellan stad och land leds inte över till en allmän utslätning av kvaliteter utan apostroferas snarast av en motsatt tydlighet i gränsdragningar och gestaltning. Tätortsutvecklingen ska ske konsekvent och avgränsat med ekologiska korridorer inom och mellan orterna. Stadsmuren väcks till liv igen, men med flexibel tolkning."

Östersjöfären i sörmländskt perspektiv

Orter med turistiskt eller logistiskt intresse
Nya viktiga handelsstråk

Dagens trender – och morgondagens

Nutiden är en processor som arbetar sig igenom framtiden, behandlar den och producerar historia. Förslaget tar fasta på tre utvecklingstrender i vår tid som kan stödjas, balanseras eller motverkas:

- tillbaka till naturen, som berör relationen mellan människa och natur
- den grå ekonomin, som berör efterfrågan på individualiserad arbetsverksamhet
- tid som livskvalitet där tiden kommer att omvärderas och värderas högre vilket i sin tur kommer att återspeglas i den fysiska miljön.

Sörmland i världen och riket

Det regionala tätortsklustret, den grundläggande infrastrukturen och de lokala samhällsbildningarna ska vara öppna. Samtidigt ska de ha klara former och funktionell uppbyggnad. Förslaget visar på tre modeller - fältet, ringen och det finmaskiga nätverket. Södermanland 2025 kan byggas upp med utgångspunkt från dessa modeller och varsamt men målmedvetet jämka utvecklingstendenserna runt omkring.

Den fysiska och funktionella lösningen

Dynamiken och balansen i Södermanland 2025 baseras på tre poler: metropolens centripetala kraftfält, närstadsringens utvecklingskorridor och landsbygdens ekologiska nätverk.

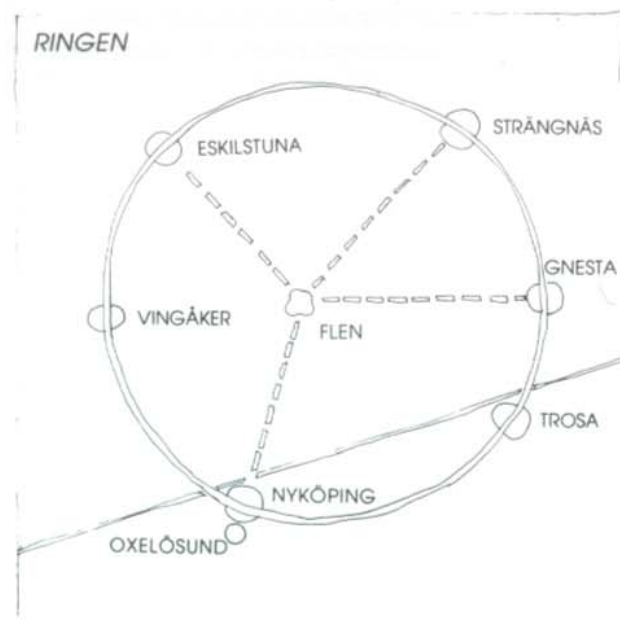
Metropolfältet gör att Södermanland både kan ta del av och berika metropolens kraftfält. Metropolens fördelar är tillgängliga utan att dess nackdelar betungar det dagliga livet.

Närstadsringen innebär att länets nuvarande tätorter bildar en cirkelformad kedja. Genom att utveckla de fysiska och informationsteknologiska kommunikationerna kan hela regionen inom en ring av närstäder erbjudas boende, arbete, utbildning och service på en nivå högt över den vad den enskilda ortens resurser medger.

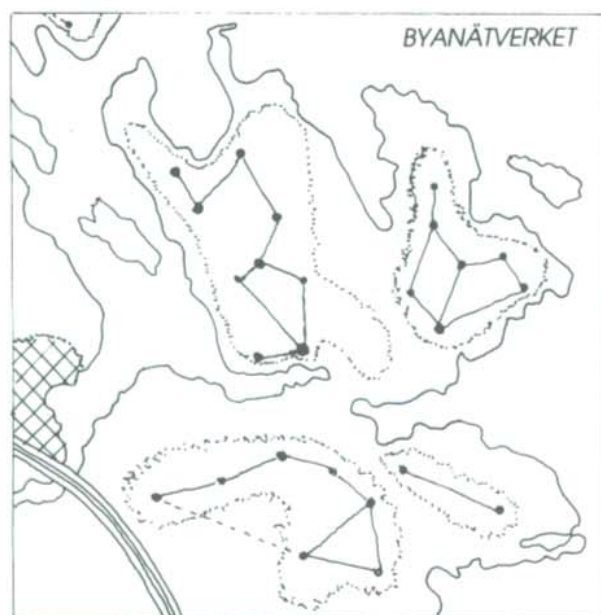
Landsbygden och tätorterna måste få mötas och väga upp varandra i stället för att en utarmning sker. Bygdenätverkets boende- och arbetsenheter är i hög grad självförsörjande och bildar slutna kretslopp. Invånarna svarar själva för grundläggande samhällsteknik och social service.

Fältet

Ringen

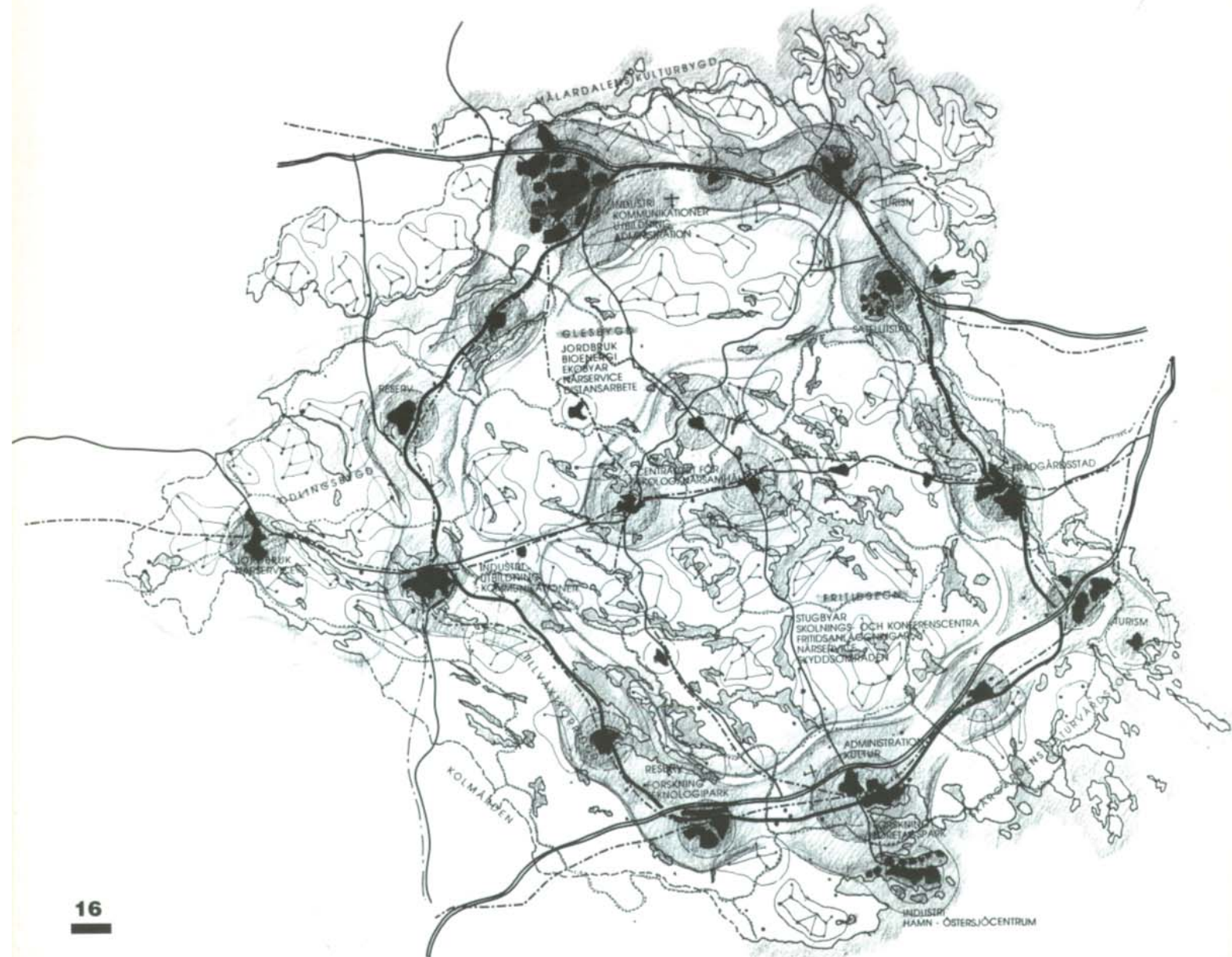
Nätet

Tillväxtgräns - stadsmuren

Stopp för upplösningen av stadens struktur och för stadserosionen åstadkoms genom uppförandet av en tillväxtgräns för tätorten, en stadsmur. Området utanför muren är glesbebyggelse och utvecklas som en levande landsbygd. Innanför muren får staden förtätas och skiktas och därmed förbättras till sin miljö.

Samhällsstyrningen syftar till att skapa möjligheter, inte pålägga restriktioner. I praktiken byggs muren då och där den demokratiskt beslutats. Som mur kan ett skogsbryn, en trädrad, en byggnad eller en konstruktion fungera. Muren kan även tjäna som bullerskärm mot trafiken.

Ur juryns utlåtande

Huvudjuryn:

Delat 3:e pris 100 000 kr

"Resonemangen och illustrationerna visar en god insikt om att tillväxtbegreppet kräver eftertanke. Förslaget är ur regionalt perspektiv väl genomarbetat och för en spännande diskussion om en strukturell utveckling av länet där idén om att utveckla det centrala bandet är mycket intressant och visar ett nytt grepp. I sin förlängning är det också en möjlighet för Bergslagen och en öppning mot länderna kring Östersjön och Europa i sin helhet. Det centrala bandet kan bli Sveriges nya industriella spjutspets."

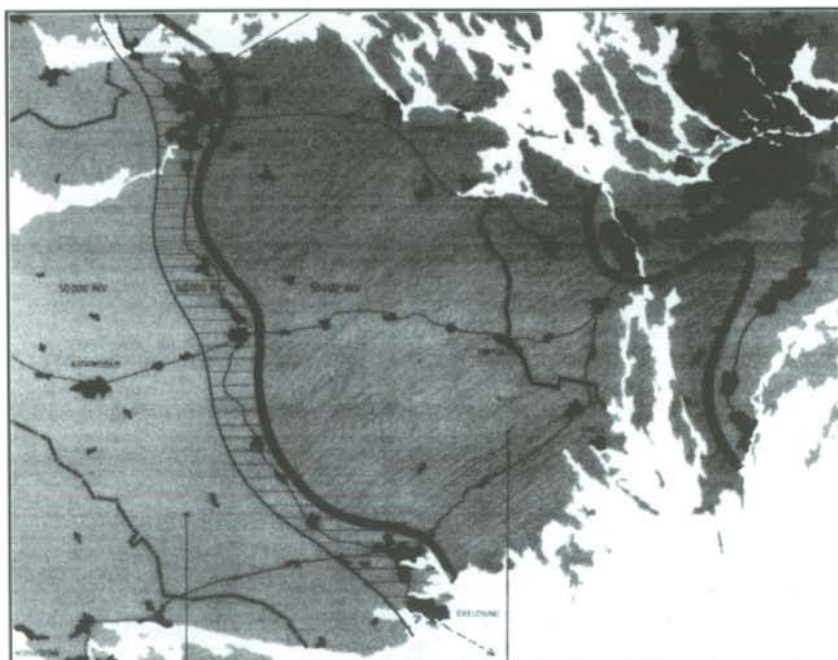
Temajury Samspel: **Delat 2:a pris 7 500 kr**

"En pedagogisk sammanställning av kommunikations- och investeringsstrukturens egenskaper och de val länet står inför. Den slutledande diskussionen mellan tillväxt och jämvikt är intressant. Förslaget skulle ha vunnit på en diskussion om de styrmedel som behövs för förverkligandet av det alternativa bandet, men idén sporrar ändå till nya tankar och vidare diskussion."

Eskilstunas jury:

1:a pris 30 000 kr

"När det gäller utvecklingen av centrala Eskilstuna ger förslaget god näring åt kommunens egna idéer samtidigt som det ger nya infallsvinklar. Särskilt ger betoningen av fristaden som begrepp goda möjligheter. Det inspirerande och systematiska angreppssättet i förslaget genererar en vidare och förlösande diskussion om alternativa tankar om framtidens Eskilstuna centrum. Tankarna om världens första utomhusköpcentrum konkretiserade ner till en utvecklad kundvagn för utomhusbruk vänder upp och ner på invanda synsätt och ger öppningar till en ny och fräsch diskussion."

Jämvikt

Förslagsställare:

TIMO TAKALA, Uleåborg

Medarbetare: **TIMO LAJUNEN**,

KARI HIMANEN, **PAAVO SALONEN**

Översättare: **STINA HALLMAN**

Jämvikt som mål

De stora förändringarna i framtiden kommer främst att gälla tankar, sätt att organisera och det som inte syns i form av yttre förändringar. Förslaget bygger främst på sådana förändringar. Förslag till miljöförändringar är till sin natur en slutlig utformning av samhällena. Utvecklingen sker i riktning mot mindre utrymmeskrävande funktioner, varför det är bråttom att färdigställa samhällena. De nya funktionerna kan mycket väl lokaliseras till befintliga lokaler, exempelvis gamla industri- och fastigheter som är väl lämpade för mångahanda verksamheter.

Det ligger ingen fara i att bygga samhällena färdiga för tidigt. Alla funktioner kan inpassas i de färdiga ramarna. Städer som blev färdigbyggda redan under medeltiden har i själva verket klarat nutiden bäst. När samhällena väl är färdigbyggda kan man koncentrera sig på nyttigare arbete samt på att bo bekvämt i dessa sörmlandsidyller. Man kan sitta på kaféer, gå på konserter, utöva sport och ägna sig åt bildande aktiviteter.

Jämviktens regionalstruktur = nuvarande struktur

Eftersom det inte är möjligt eller ens önskvärt med befolkningsomflyttningar, grundar sig strukturen i förslaget på var befolkningen redan finns. Av länets befolkning bor 160.000 inom ett band som bildas av Eskilstuna, Flen och Oxelösund. Både öster och väster om detta band är befolkningen glesare, på båda sidor bor ca 50.000. En indelning av länet i tre olika zoner kan medföra avsevärd nytta. Klart proklamerade mål för respektive zon kan vara till fördel bland annat med hänsyn till EU.

Det centrala bandet

Länet har inte något klart centrum. Om förbindelserna enbart förbättras mot Stockholm finns en fara i att serviceutbudet i länet utarmas. Genom att stödja ett centralt band, inklusive Västerås, kan denna utarmning motverkas. Om samarbetet lyckas kommer man till det centrala bandets befolkningsunderlag även att kunna räkna de angränsande landsbygdsområdena med 100.000 invånare.

Genom att stödja det centrala bandet kan detta fungera som en bandliknande stad. Avståndet Eskilstuna - Nyköping är för långt för att samverka i alldagliga frågor skall vara möjligt. Men när det gäller kultur- och högskolefrågor är ett samarbete av nöden. Detta förutsätter en arbetsfördelning mellan städerna och förbättrade kommunikationer. Tågtrafik på den tvärgående banan är nyckeln till ett samarbete inom bandet och därmed till hela länets utveckling.

Östra Södermanland blir en grön zon

I den östra delen av länet tillämpas den från Storlondon kända Green Belt-principen, som innebär att små städer och byar utvecklas enligt jämviktsprincipen ungefär enligt nuvarande invånarantal. Med hjälp av trycket från Storstockholm kan samhällena i det östra bandet kompletteras så att de blir fullständiga idyller. Genom att efterfrågan blir större än utbudet kan ett slags skatteparadis uppstå, men en grön zon kan även ge andra fördelar med bland annat EU-stöd för landskapsvård. En avväjande inställning kan gagna området bättre än att rafsa åt sig delar av tillväxten i Stockholm.

Västra Södermanland - område för modern produktion

Området väster om det centrala bandet koncentrerar sig på produktionsverksamhet med modern industri och effektivt jord- och skogsbruk. Samhällsstödet i området inriktas direkt på en utveckling av näringsgrenarna mot modern industri och effektivt jordbruk. Det centrala bandet ligger inom räckhåll för pendling vilket ger bättre förutsättningar än i den Stockholmscentrerade modellen.

Lilla Fågel Blå

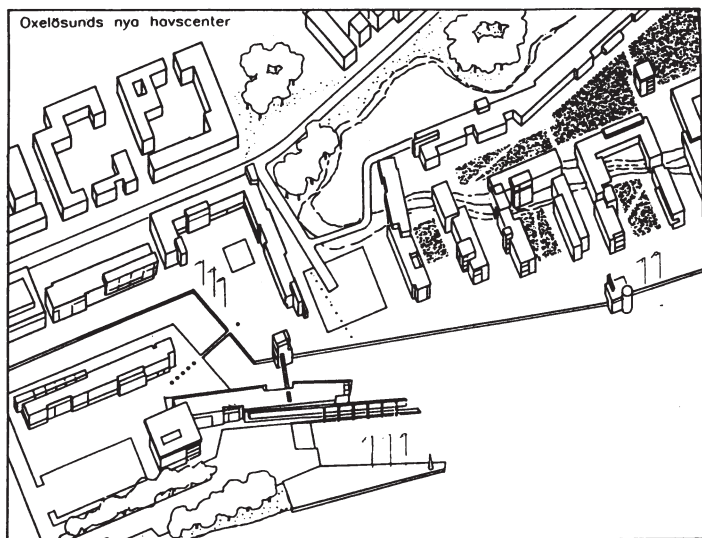
Förslagsställare: **BENGT RYDÉN**, Backström & Reinius, Stockholm, **GÖRAN NORBERG**, Landstinget Sörmland, Nyköping
medarbetare: **ULF BERGENDAL** och **PER NILSSON**, Stockholm och **BYSTRUP BREGENHÖJ & PARTNERS**, Köpenhamn.

Lilla Fågel Blå sätter in Södermanlands län och dess orter i ett globalt perspektiv i allmänhet och ett Mälardalsperspektiv i synnerhet. Förslaget tar sin utgångspunkt i Sörmlands geopolitiska läge år 2025 och väver samman detta med ett antal faktorer som kommer att ha strategisk betydelse för regionens utveckling. Detta gäller till exempel miljö och livskvalitet med fokus på ungdomars situation, vidare att ett regionalt parlament har utvecklats ur det forna Mälardalsrådet, som driver en aktiv och omfattande ekonomisk utvecklingspolitik.

Förslaget sammanfogar de övergripande omvärldsfaktorerna till en regional strukturskiss som skisserar Sörmlands roll i en utvidgad större region. Därefter diskuterar man hur länet skall profilera sig med betoning på näringslivsutveckling och stadsutveckling.

Förslaget kopplar Eskilstuna med Västerås i begreppet Mälarstad, Nyköping och Oxelösund i begreppet Östersjöstäderna, Mittsörmland i form av Katrineholm, Flen och Vingåker. Vidare lyfter man fram den storstad-nära småstaden Strängnäs; Östersjöldyllen Trosa samt det genuina Sörmland i orter som Gnesta och Malmköping.

Förslaget går även ner på en detaljerad stadsbyggnadsnivå och skissar en kraftig utveckling av Oxelösund och Gnesta. Dessutom föreslås några nya städer bland annat vid Nynäs.

Ur juryns utlåtande

Huvudjury:

Inköp 40 000 kr

"Förslaget ger ett konstruktivt bidrag till diskussionen om Sörmlands framtida regionala struktur i ett långsiktigt omvärldsperspektiv. Scenariot bygger på en befolkningsökning betingad av Sörmlands centrala position i en utvecklad handel och industriell integration med Östeuropa. Sörmlands hörnpunkter - kransen av tätortspär - bildar stommen i en utvecklad regional struktur med egen identitet. Förslaget levandegör ett mångkulturellt samhälle med stort inslag av "mellanvandrare". Det lyfter också fram strategiska satsningar på ett flertal platser i länet. Tävlingsföresättningarna behandlas systematiskt och heltäckande men på ett konventionellt sätt. Utrymmet för mångfald och visioner är därmed begränsat. Flera detaljförslag är tidigare diskuterade i länet."

Temajury Samspel: Delat 2:a pris 7 500 kr

"Förslaget är det mest fullständiga (om än något konventionellt) när det gäller ramar för utvecklingen och internationella möjligheter mot öst och syd. Man beaktar också explicit närheten till Stockholm och skissar på hur denna skall kunna utnyttjas på ett konstruktivt sätt, där de största städerna ges en särskild roll. Skisser visar på samband inom länet med förslag till delregioner baserade på särdrag hos respektive region. Men det saknas en närmare fördjupning eller precisering av egenskaper och särdrag hos de olika tätorterna samt samspelet dem emellan."

Oxelösunds jury:

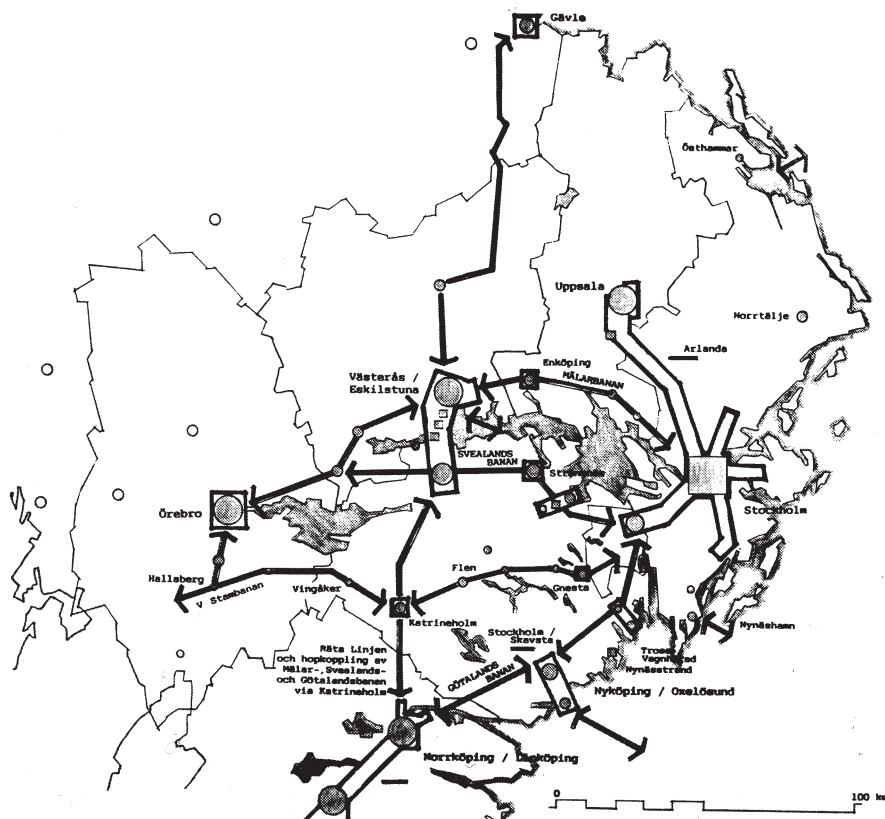
1:a pris 30 000 kr

"Förslaget är innehållsrikt, väl genomarbetat utifrån tävlingsprogrammets förutsättningar och berikar på ett förtjänstfullt sätt diskussionen om Oxelösunds strategiska framtid. Vattnets betydelse som resurs och attraktion har uppmärksamats i förslaget som tydligt visar Oxelösunds speciella förutsättningar vad gäller vattenanknuten bebyggelse och verksamhet. Förslaget är enligt juryns bedömning det förslag som bäst förmår skapa engagemang kring den fortsatta diskussionen om planerings- och bebyggelsefrågor."

Gnestas jury:

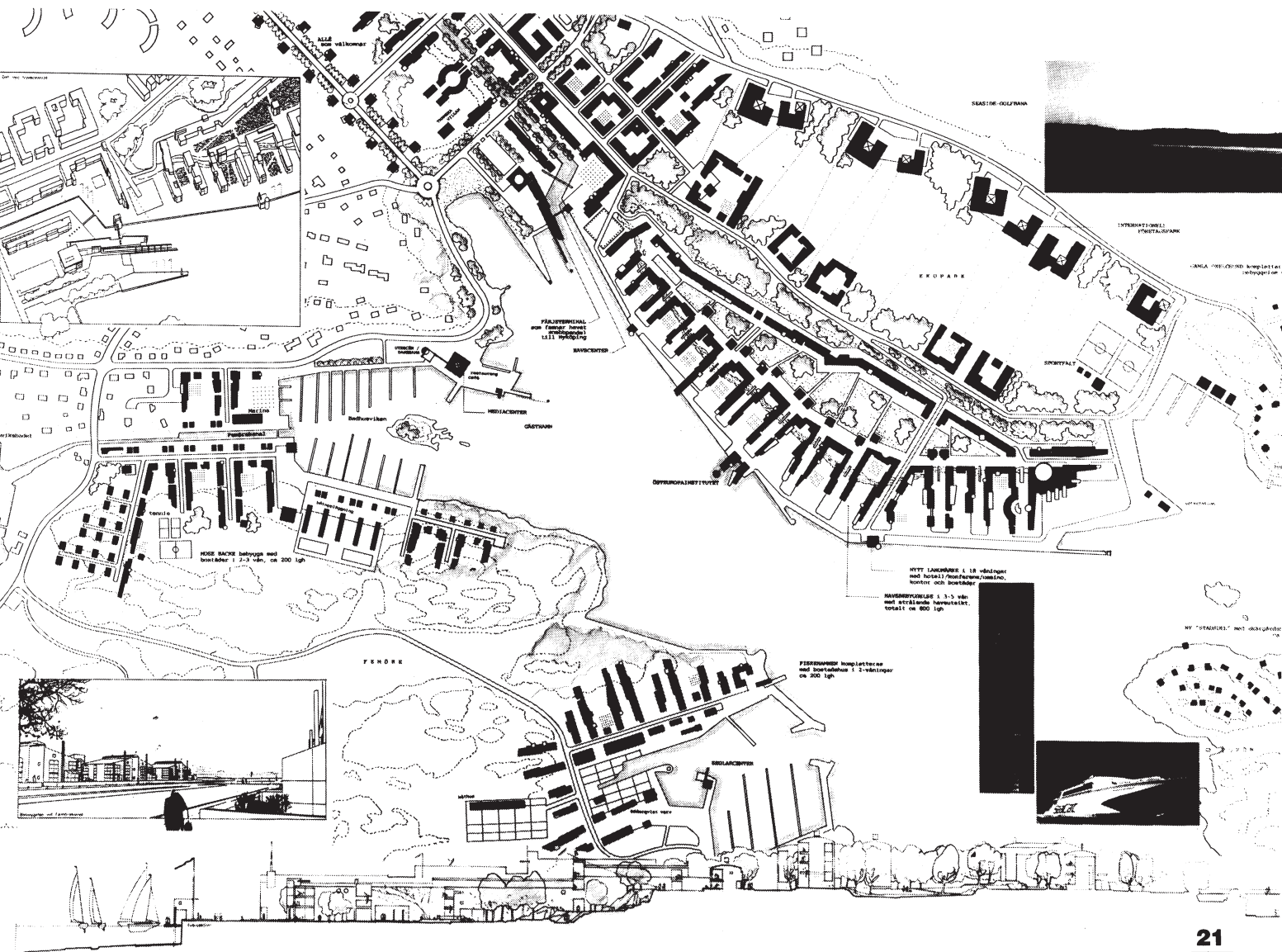
1:a pris 30 000 kr

"En intressant vision som visar en möjlig utveckling för hela regionen, och som för Gnestas del är den mest innehållsrika. Gnesta ses som en del av Stockholmsregionen, men kommunen har bevarat en egen karaktär med mindre tätorter. Björnlunda och Stjärnhov förutsätts växa och bli attraktiva för sina boendemiljöer. Genom den snabba utvecklingen av data- och telekommunikationerna samt järnvägsnätet har distansarbete blivit vanligt. Särskilda "kom-jobbcenter" har bildats i kommunen för distansarbete och distansundervisning. Förslaget att utveckla Gnesta/Mölndal-området över kommun- och länsgränsen genom särskilt interkommunalt planeringsorgan är väl värt att beaktas."

◀ Kommunikationsstråk binder samman kommunerna i Östra Mellansverige. Människornas rörlighet har fortsatt att öka till följd av ny teknik i form av datorer och snabbare kommunikationer. I början av 2000-talet är det inte ovanligt att man reser uppemot 200 km till och från sitt arbete. Däremot sker det inte fem dagar i veckan och inte 40 veckor om året. Det ökade miljömedvetandet har dock inneburit att människorna till stor del väljer färdssätt utifrån miljösynpunkt.

Öxelösund, porten mot öster, är en mångkulturell havsstad med ekologisk inriktning. Den tidigare handelshamnen har flyttats och ersatts av en ny havsbebyggelse. Här ligger förutom bostäder med hängande trädgårdar en mängd olika funktioner såsom ett kommersiellt och mångkulturellt centra.

Förslagsställare: **RICKARD HILDING,**
JAN BRANDT, Eskilstuna
text: **LASSE DILSCHMANN,** Eskilstuna

Förslagsställare: **RICKARD HILDING,**
JAN BRANDT, Eskilstuna
text: **LASSE DILSCHMANN,** Eskilstuna

Förslaget illustrerar på fyra planscher hur vattnet som resurs kan tas till vara för näringsliv, transportväsende och för att berika stadsmiljön.

En stor del av Sörmlands yta består av vatten. Vatten finns överallt och utgör ett mycket flexibelt transportsystem. Vattnet som resurs för transportväsendet bör återerövrats. Det ger stora vinster både ekonomiskt och miljömässigt. Genom att ta tillvara befintliga vattenstråk och komplettera dem med nya kanaler kan man transportera gods på det energimässigt effektivaste sättet inom hela Europa. Vidare gestaltar förslaget hur vatten på ett medvetet och strategiskt sätt kan ge en kvalitetshöjning i centrala Eskilstuna.

Ur juryns utlåtande

Huvudjuryn:

Inköp 40.000 kr

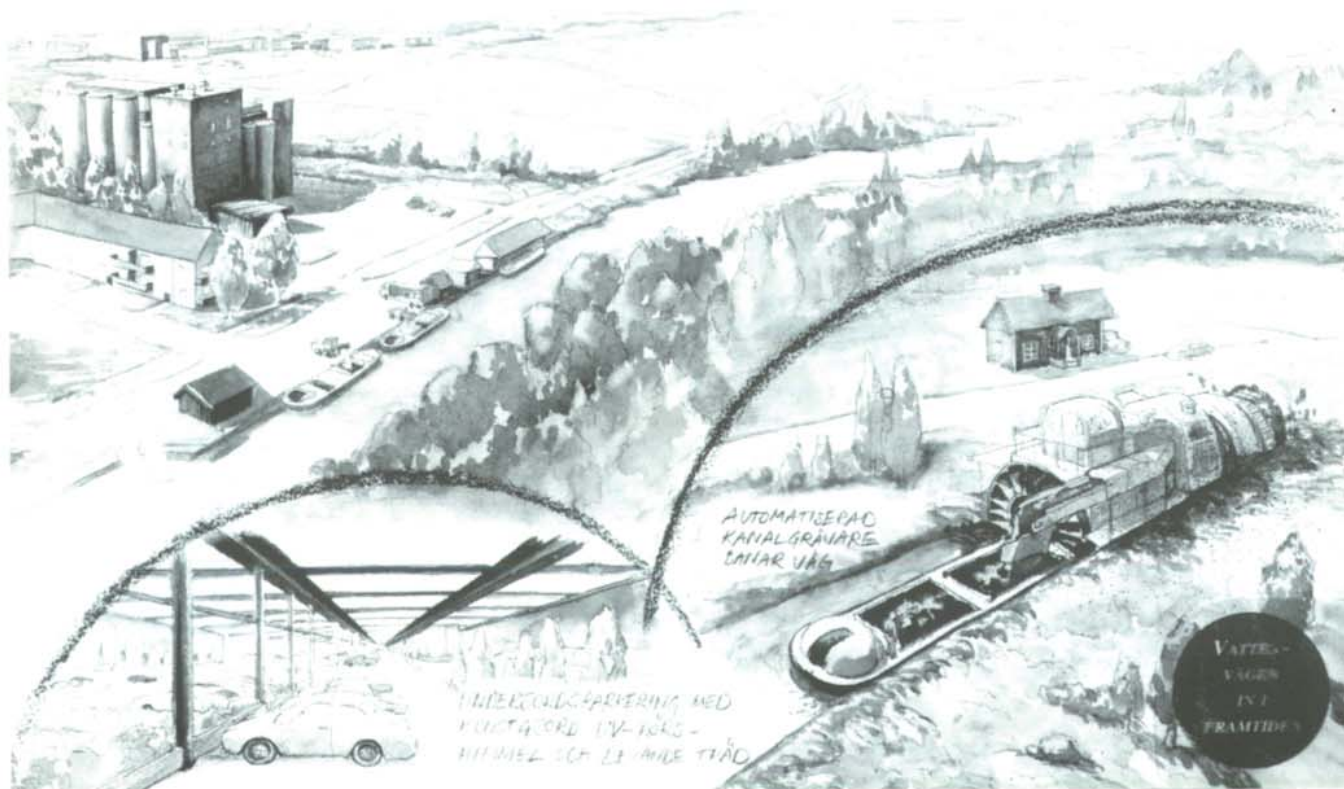
"Sluter man ögonen och säger "Sörmland" framträder ett grönskande landskap genomströmmat av vatten. Men ser man sig omkring finner man igenvuxna åar, uppslammade kanaler, sjöar förblindade av starr. Styrkan med förslaget "Vattenvägen in i framtiden" är att det i poetisk form förmår öppna för dolda resurser som redan finns, visar hur de kan brukas och återbrukas med enkla medel, för handel och transport, samfärdsl och fritid."

Temajury Identitet:

1:a pris 30.000 kr

"Vattenvägen in i framtiden ger en handfast bild av en framtid som Sörmland har oändliga resurser till i sin natur, i sin geografi och som historiskt hjälpt till att skapa dess rikedom. Det har modet att i en tid av yttersta teknifiering återföra oss till en insikt om att vår framtid skapas av just de betingelser vi har alldeles inpå oss.

Sörmland är ett vattendöme som väntar på att utforskas. Vad som i Europa är ett genomfört sofistikerat nät av vattenleder, kunde också i Sörmland ge nytt liv åt landskap och människor och näringar - vattnet som den billiga metoden att transportera både liv och gods och därmed också tankar. Detta är att tänka nytt med uråldrigt stoff, detta är att på ett självklart sätt ge lättfattlig identitet åt en bygd som tycks slumra på sina naturliga skatter varav vattnet bara är en. I detta vilar också en djupare insikt - att vattnet som resurs är hotat världen över och behöver vår genomtänkta omsorg. Gamla kunskaper och ny vetenskap om denna tillgång kan som vision skänka människorna ett mål att sträva mot, en symbol för bygd och morgondag i ekologisk balans."

FÄRSKA GRÖNSAKER
DIREKT FRÅN FRÅM I
KANALGALLERIAN

EN MASSBÅT
ÅSKÅDLIGGÖR EN
VATTENRENINGSPROCESS

PORT FLUTADE
SEMINARIUM 1907
MED MILCO-
INRIKTNING

STADENS CENTRUM
FLUTAS NÄRMARE
VATTNET

FRUKT & GRÖN
HÄMTAS PÅ VÄG
IN TILL STÖTEN

AVESTA SHEFFIELD
BENYTTAR KANALEN
FÖR ATT FRAKTA
GODS BILLIGT

ETT FARTUG LINNAR HULL, CONTAINRAR
LOSSAS I GÖTEBORG OCH FRAKTAS MED
FRÅM TVÄRS ÖVER SVERIGE TILL MÅLAREN

VATTEN-
VÄGEN
IN I
FRAMTIDEN

Nobel

Förslagsställare: **PER DAHLBERG,**
MICHAEL E LEEK, ANNA KRUKOWSKA,
Torshälla

Nobelstiftelsen öppnar tillsammans med UNESCO och länsstyrelsen internationella studiecentrum i Södermanland. Varje center är inhytt i gamla industrilokaler eller andra form- och färgmässigt unika byggnader. Varje center erbjuder kurser och seminarier av Nobelpristagarna. Alla studiecentra ligger i byggnader med anslutning till å eller sjö:

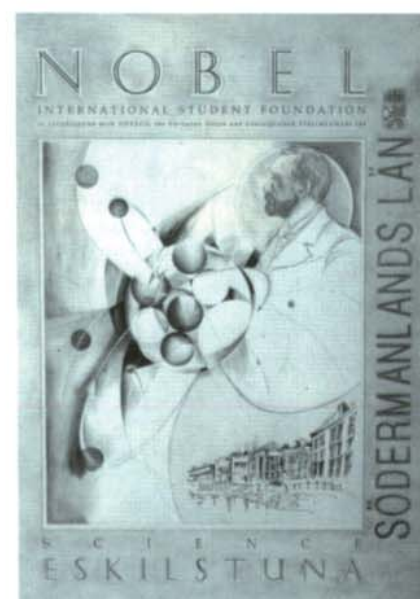
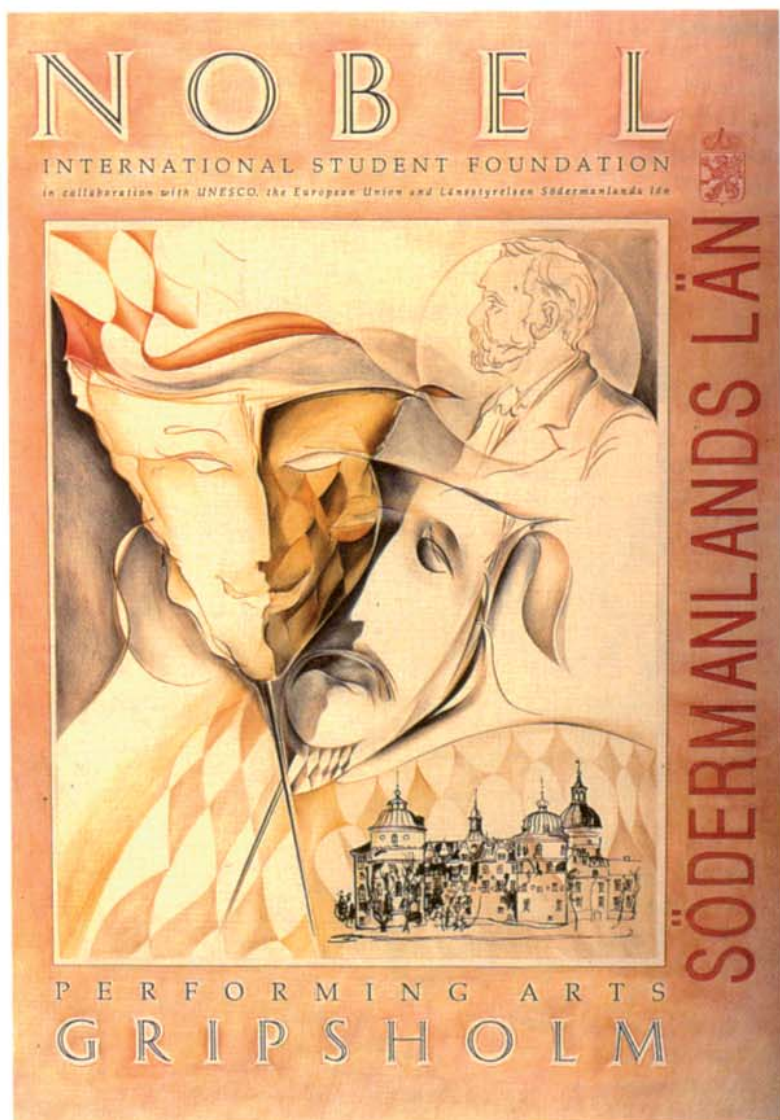
Performing arts	Gripsholm
Visual arts	Torshälla
Science	Eskilstuna
Medicin	Nyköping
Humanities	Katrineholm

Ur juryns utlåtande

Huvudjury:

Hedersomnämmande

"I sex vackra och genomarbetade affischer redovisas på ett intresseväckande och tillgängligt sätt en tydlig vision som väcker tankar och idéer hos betraktaren. Trots sin överblickbarhet fångas flera av de dimensioner som tävlingsprogrammet efterlyser. Förslagets visuella och emotionella framtoning tydliggör hur långt man kan komma med skickliga illustrationer av budskapet."

Ur juryns utlåtande

Huvudjuryn:

Inköp 40 000 kr

"Förslaget ger ett antal kreativa målbilder kombinerade med distinkta och konkreta handlingslinjer i Sörmlandsbibeln samt checklistan Sörmlandsrådet - en rörlig kompetensgrupp - som är en intressant idé. Förslaget väcker som helhet en stark sympati. Eko-Eko utgör ett genomarbetat bidrag som skickligt illustrerar de bästa kvaliteterna i dagens planeringstänkande. De lokala tillämpningarna lyfter fram möjligheterna i Sörmlands unika geografi med det vattenrika kulturlandskapet. Förslaget ger emellertid inte tillräckligt bränsle för mer långsiktiga visioner av regional betydelse."

Temajury Dynamik:

1:a pris 23 000 kr

"Eko-Eko har på ett föredömligt sätt lyckats kombinera en inträngande diskussion av Sörmlands framtid med visioner om näringsliv, social utveckling och ekologisk balans utan att fastna i ett detaljerat planeringstänkande. Stor vikt läggs vid individens kreativitet och nyföretagande. Förslaget bedöms på ett professionellt sätt kunna bidra till en positiv näringslivs-, sysselsättnings- och försörjningsutveckling i länet om det genomförs. Det ger både idéer till åtgärder samt granskar även dessa åtgärder på ett självkritiskt sätt."

Flens jury:

1:a pris 30 000 kr

"Förslaget fångar Sörmlands specifika karaktär och kombinerar den på ett tilltalande sätt med genomförbara visioner om kretslopp, social utveckling, livskvalitet, boendemiljö och näringsliv. Genom att omvandla några av dagens problem och restriktioner till framtida resurser och kvalitativa möjligheter, öppnar förslaget vägar till nytänkande i kommunens planering. Juryn har särskilt uppskattat att förslaget lyfter fram vattnet och det sörmländska kulturlandskapet som kvalitet för en fortsatt profilering av tätorterna med en tydligare gräns mellan stad och land."

Katrineholms jury:

Delat 1:a pris 15 000 kr

"Förslaget visar på ett gediget och handfast sätt hur man utifrån en humanistisk utgångspunkt närmar sig en kvalitativ guide eller strategi för planeringen, men där den lokala kopplingen ger upphov till en frigörande diskussion, som både kan bli intensiv och brännande, framförallt genom förslagets tydliga tes att man skall bygga vid vackra platser nära vatten- och kulturmiljöer."

EKO-EKO

Förslagsställare: Arken Arkitekter AB,
Stockholm genom **TORBJÖRN EINARSSON**
och **PEER OVE SKÅNES**, Söderlinds
Omekaniska HB genom **JERKER SÖDERLIND**
medarbetare: **PETER CHRISTENSEN** och
STEFAN FORSLUND, Stockholm

EKO-EKO - mellan planer och slump

Förslaget ställer tre långsiktiga mål för Sörmlands framtid:

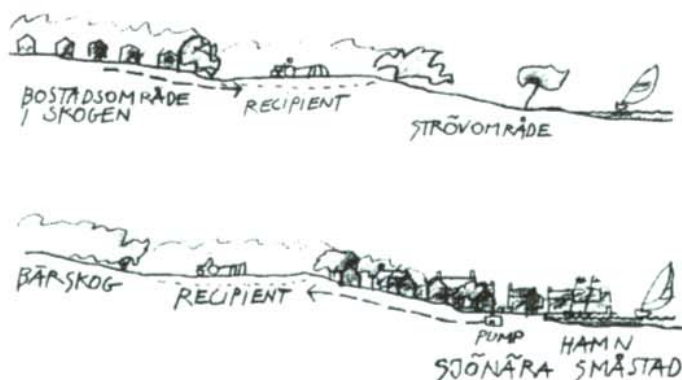
Ett konkurrenskraftigt Sörmland

Ett socialt integrerat Sörmland

Ett ekologiskt hållbart Sörmland

EKO nomi och EKO logi kan fås att samverka i en planering som kan ha följande utgångspunkter:

- **Ställ upp följande långsiktiga mål**
som både är tydliga och kan överleva politiska maktskiftet och ekonomiska förändringar.
- **Etablera nyskapande planeringsinstrument**
Framtiden formas mindre av geografiska förutsättningar, mer av de tankekonstruktioner som vi själva skapar.
- **Acceptera planeringens gränser**
1994 års kristallkulebilder av Sörmland 2025 är överspelade redan år 2000. Däremot kan målbilder som leder till konkreta åtgärder skapa en rörelse för förändring.

Stad och land

En ekologisk stad och by lever i symbios med landskapet. Ett ideogram brukar visa en sydvänd ekoby i sluttning mot en recipient. Ekobyar ger ofta enahanda innehåll och mycket pendling. Förslagets sjönära alternativ gör vattnet till en begivenhet, lockar till mångsidigt innehåll, förutsätter pump till recipient men ger mindre resande.

Nobel

Förslagsställare: **PER DAHLBERG,**
MICHAEL E LEEK, ANNA KRUKOWSKA,
Torshälla

Nobelstiftelsen öppnar tillsammans med UNESCO och länsstyrelsen internationella studiecentrum i Södermanland. Varje center är inhytt i gamla industrilokaler eller andra form- och färgmässigt unika byggnader. Varje center erbjuder kurser och seminarier av Nobelpristagarna. Alla studiecentra ligger i byggnader med anslutning till å eller sjö:

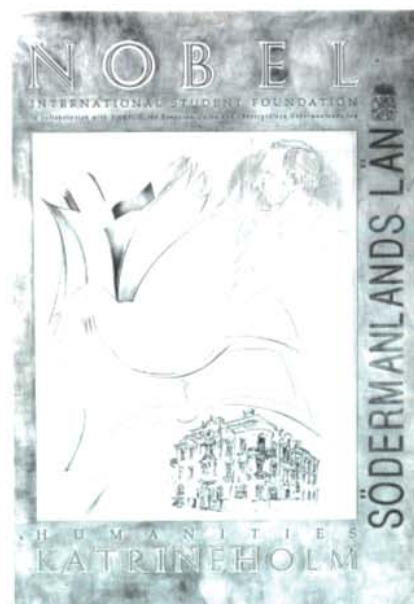
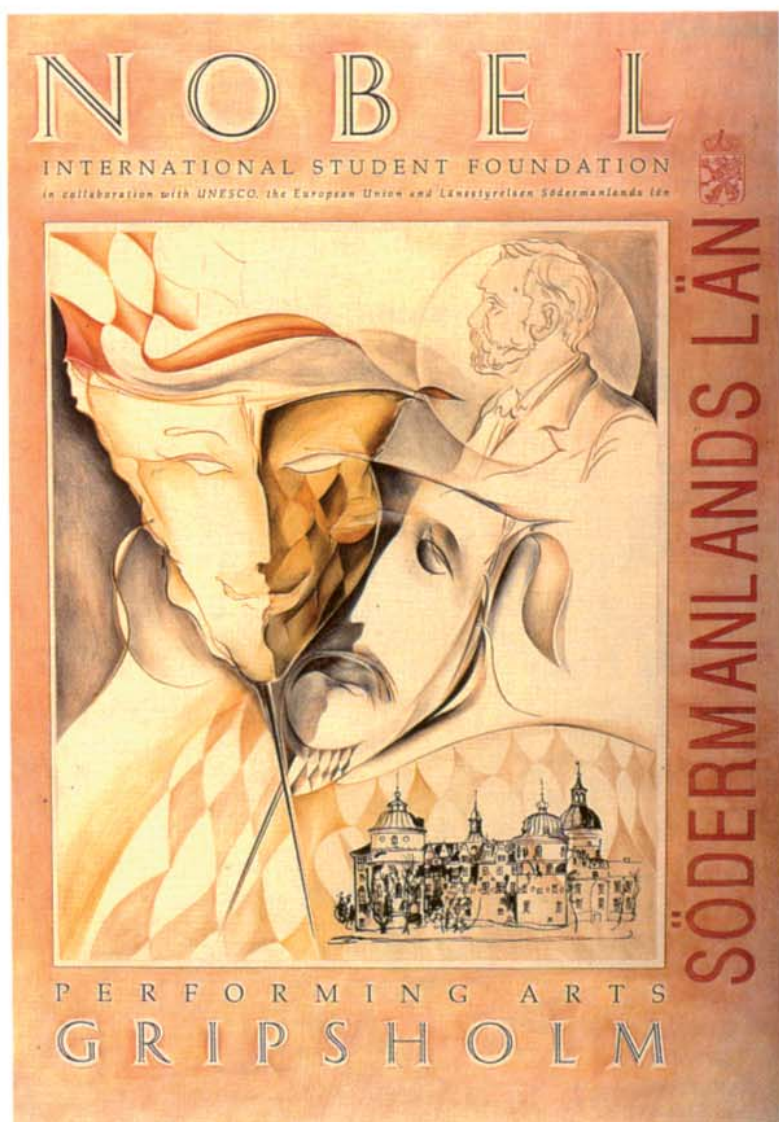
Performing arts	Gripsholm
Visual arts	Torshälla
Science	Eskilstuna
Medicin	Nyköping
Humanities	Katrineholm

Ur juryns utlåtande

Huvudjury:

Hedersomnämmande

"I sex vackra och genomarbetade affischer redovisas på ett intresseväckande och tillgängligt sätt en tydlig vision som väcker tankar och idéer hos betraktaren. Trots sin överblickbarhet fångas flera av de dimensioner som tävlingsprogrammet efterlyser. Förslagets visuella och emotionella framtoning tydliggör hur långt man kan komma med skickliga illustrationer av budskapet."

Ur juryens utlåtande

Huvudjuryn:

Inköp 40 000 kr

"Förslaget ger ett antal kreativa målbilder kombinerade med distinkta och konkreta handlingslinjer i Sörmlandsbibeln samt checklistan Sörmlandsrådet - en rörlig kompetensgrupp - som är en intressant idé. Förslaget väcker som helhet en stark sympati. Eko-Eko utgör ett genomarbetat bidrag som skickligt illustrerar de bästa kvaliteterna i dagens planeringstänkande. De lokala tillämpningarna lyfter fram möjligheterna i Sörmlands unika geografi med det vattenrika kulturlandskapet. Förslaget ger emellertid inte tillräckligt bränsle för mer långsiktiga visioner av regional betydelse."

Temajury Dynamik:

1:a pris 23 000 kr

"Eko-Eko har på ett föredömligt sätt lyckats kombinera en inträngande diskussion av Sörmlands framtid med visioner om näringsliv, social utveckling och ekologisk balans utan att fastna i ett detaljerat planeringstänkande. Stor vikt läggs vid individens kreativitet och nyföretagande. Förslaget bedöms på ett professionellt sätt kunna bidra till en positiv näringslivs-, sysselsättnings- och försörjningsutveckling i länet om det genomförs. Det ger både idéer till åtgärder samt granskar även dessa åtgärder på ett självkritiskt sätt."

Flens jury :

1:a pris 30 000 kr

"Förslaget fångar Sörmlands specifika karaktär och kombinerar den på ett tilltalande sätt med genomförbara visioner om kretslopp, social utveckling, livskvalitet, boendemiljö och näringsliv. Genom att omvandla några av dagens problem och restriktioner till framtida resurser och kvalitativa möjligheter, öppnar förslaget vägar till nytänkande i kommunens planering. Juryn har särskilt uppskattat att förslaget lyfter fram vattnet och det sörmländska kulturlandskapet som kvalitet för en fortsatt profilering av tätorterna med en tydligare gräns mellan stad och land."

Katrineholms jury:

Delat 1:a pris 15 000 kr

"Förslaget visar på ett gediget och handfast sätt hur man utifrån en humanistisk utgångspunkt närmar sig en kvalitativ guide eller strategi för planeringen, men där den lokala kopplingen ger upphov till en frigörande diskussion, som både kan bli intensiv och brännande, framförallt genom förslagets tydliga tes att man skall bygga vid vackra platser nära vatten- och kulturmiljöer."

EKO-EKO

Förslagsställare: Arken Arkitekter AB,
Stockholm genom **TORBJÖRN EINARSSON**
och **PEER OVE SKÅNES**, Söderlinds
Omekaniska HB genom **JERKER SÖDERLIND**
medarbetare: **PETER CHRISTENSEN** och
STEFAN FORSLUND, Stockholm

EKO-EKO - mellan planer och slump

Förslaget ställer tre långsiktiga mål för Sörmlands framtid:

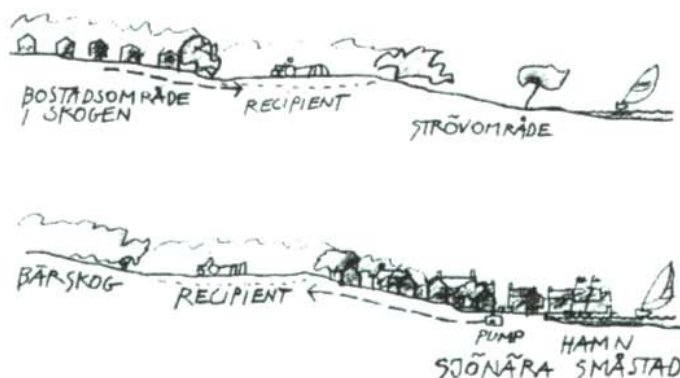
Ett konkurrenskraftigt Sörmland

Ett socialt integrerat Sörmland

Ett ekologiskt hållbart Sörmland

EKOnomi och EKologi kan fås att samverka i en planering som kan ha följande utgångspunkter:

- **Ställ upp följande långsiktiga mål**
som både är tydliga och kan överleva politiska maktskiftet och ekonomiska förändringar.
- **Etablera nyskapande planeringsinstrument**
Framtiden formas mindre av geografiska förutsättningar, mer av de tankekonstruktioner som vi själva skapar.
- **Acceptera planeringens gränser**
1994 års kristallkulebilder av Sörmland 2025 är överspelade redan år 2000. Däremot kan målbilder som leder till konkreta åtgärder skapa en rörelse för förändring.

Stad och land

En ekologisk stad och by lever i symbios med landskapet. Ett ideogram brukar visa en sydvänd ekoby i slutning mot en recipient. Ekobyar ger ofta enahanda innehåll och mycket pendling. Förslagets sjönära alternativ gör vattnet till en begivenhet, lockar till mångsidigt innehåll, förutsätter pump till recipient men ger mindre resande.

BOOGIE

Förslagsställare: Gruppen Hunga Hunga, Helsingfors, **MARKKU HEDMAN, TIMO KARHU** och **JARI TIRKKONEN**
Medarbetare: **PETRI ROUHIAINEN** och **ANDERS HÖGLUND**

Boogie är en framtidsvision som strävar efter att ge ett helhetsmässigt svar på de utvecklingsbehov och prognoser som finns inom samhällets olika delområden såväl på det fysiska som andliga och mentala planet. Förslaget har sin grund i en teoretisk samhällsplaneringsmodell där framtiden betraktas genom begreppslika och symboliska föreställningar, som en process i ständig utveckling. Den konstnärliga och tvärvetenskapliga angreppsmetoden försöker ta i beaktande olika utvecklingstrender som råder i samhället. Framtidens fysiska uttrycksformer ses som möjligheter och sannolikheter, inte som i färdiga strukturer. Modellen preciserar ständigt sig själv.

Som undersökningsmetod i tävlingen Vision 2025 valdes att analysera Sörmland, dess nuvarande styrka, vitalitet, utvecklingens hotfaktorer och de möjligheter som gavs i tävlingens teman. På basen av analysen gjordes klara framtida målsättningar för planeringen i länet. Idén är att utnyttja styrkan, vitaliteten och möjligheterna i området samt eliminera faktorer som hotar en utveckling.

Ur juryns utlåtande

Huvudjuryn:

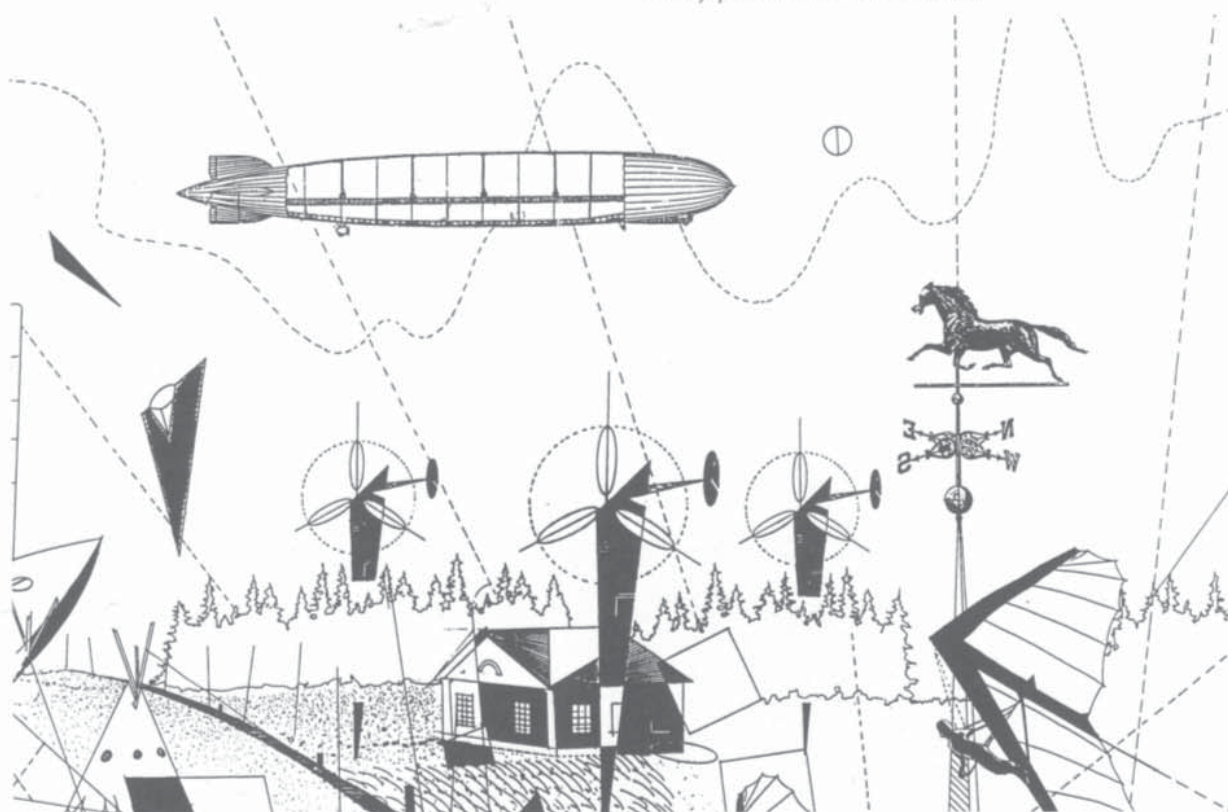
2:a pris 200.000 kr

"Förslaget lyfts fram för dess kortfattade och skarpa analys av tävlingens enskilda teman och bildrika och mångtydiga framställning som på samma gång binder och frigör diskussionen om den nödvändiga utvecklingen fram till och efter tusenårsskiftet. Att utforska Boogie är som att se en stumfilm om framtiden i fasta och frysta bilder. I fem tematiska sekvenser utspelas ett äventyrligt stafettlopp i rasande fart med betraktaren som huvudperson, de teknologiska perspektiven som stafettpinne och ett rikare liv som mål. Lager läggs på lager och förslagsställaren lyckas föra in åskådaren i en på en gång konkret och abstrakt idé- och begreppsvärld som - trots sina många öppna och obesvarade frågeställningar - blir ett precist porträtt av vår desorienterade tid och de mångfaldiga problemställningar vi blir tvungna att förhålla oss till och föra in planerings- och förvaltningsorgan, om vi ska kunna - eller våga! - se framtiden i ögonen. Förslaget är utfört med stor vitalitet och med en medryckande konstnärlig nerv och precision."

Nyköpings jury:

1:a pris 20.000 kr

"Boogie kombinerar en bred analys av dagens sörmländska verklighet med hot och möjligheter inför framtiden. Boogie har en grafisk framställning som bjuder på djup, associationer och idéer som sätter fantasin i spel. Kombinationen av bredd och skärpa i texten med en flerdimensionell framställning gör att förslaget växer hos betraktaren och ger honom/henne en mängd egna bilder och idéer. Boogie är skarp i analysen, eggat fantasin och spelar med sin bredd och djup över hela framtidsfältet."

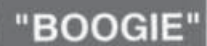
▲ Utsnitt av första planschen. De följande planschererna behandlade i tur och ordning tävlingens fem teman.

► På följande sida ser ni planschen för tema dynamik.

Förslagets bildmaterial stöder textavsnitten genom att visualisera uppgjorda målsättningar på ett symbol- och begreppsplan. På nedre delen av varenda temaplansch finns svarta små provocerande, affischliknande bilder med deviser. Dessa bilder visualiserar framtiden på ett allmänt och teoretiskt plan och ger mycket rum för betraktarens egna associationer och fantasi.

INTEGRERA DEM!
INTEGRERING AV OLIKA SOCIALGRUPPER OCH
FÖRETRÄDARE FÖR OLIKA LIVSSTÅR I SAMHÄLLET
BERÄKNA BOSTÄDNINGJÖRNA.

Nymphaea Alba

Förslagsställare: **SUSAN GRÖNVIK** och
medarbetare **MATS GRÖNVIK**, Stockholm

Förslaget presenteras i dagboksform med tillbakablickar på 30 år.

10 juni 2025

"Häromdagen när jag var ute och promenerade i vår blommande nyponodling kom jag att tänka på min mormor. När jag var ung tyckte jag att min mormor hade levt ett sådant fantastiskt liv och fått uppleva så många förändringar. Mormor föddes 1901 då det fortfarande var betydligt vanligare med häst och vagn än med bil. Telefon var det bara folk med gott om pengar som hade. Radion hade inte börjat sina sändningar och TV var inte uppfunnen. När datorn kom var mormor redan änka och hade fyra vuxna barn. Hon var 68 år när Armstrong landade på månen. 1991 dog mormor, några månader innan hon skulle ha fyllt 90 år.

Men mycket har faktiskt hänt också under min livstid. Jag är nu sextioett år och mycket kommer att hända framöver. Kanske även jag kommer att få uppleva mitt nittionde år, vi får väl se."

"1995 hade varit en varm sommar, vi hade just fått vårt första barn, Agnes. Det året hände mycket, inte bara i vår lilla familj. 1995 var det året Södermanland blev Sveriges första Ekolän. Ekokommuner hade det ju funnits runt om i Sverige, men inget helt län hade tidigare vågat ta steget fullt ut mot ett kretsloppssamhälle. Länsstyrelsen inrättade en fond där olika företag kunde ansöka om bidrag, "Framtidsfonden". Det enda kravet var att företaget var helt igenom ekologiskt (och realistiskt). Tillverkningsprocessen, själva produkten samt vad som hände med materialet när produkten så småningom hade tjänat ut, allt skulle godkännas. Självklara saker idag, men det var det långt ifrån då."

"Toaletutbytet var även ett steg i jordbrukets ekologisering, att ta vara på näringsämnena i människors urin och fekalier var ju något man underlätit under större delen av 1900-talet. Då i början av 90-talet var Östersjön en ganska död soppa och våra insjöar var på väg i samma riktning. Dessutom hördes varnande ord om att konstgödseltillgången skulle sina inom tjugo år eftersom man utvann den ur gruvor som var på väg att tömmas. Så var det då, konstgödsel importerades och vår egen utomordentliga gödsel tömdes ut i Östersjön. Vore det inte så hemskt så skulle det vara skrattretande. När jag berättar om sådana saker för våra barnbarn tror de att jag hittar på."

Ur juryns utlåtande

Huvudungdomsjuryn:

1:a pris 30 000 kr

"Förslaget skiljer ut sig från de andra förslagen i sin uppläggning och ger ett mer personligt perspektiv. Under 1900-talet fokuserades allt runt teknik och samhället genomsyrades av en sorts framtidshets. I bidraget fortsätter den tekniska utvecklingen men i stället står människan och miljön i centrum. Man går tillbaka till naturen och tar tillvara på kunskaper som lätt glöms bort i ett högteknologiskt samhälle. Nymphaea Alba är en verklig vision."

Huvudjuryn:

Hedersomnämmande

"Med hög litterär och konstnärlig kvalitet ger förslaget en vision från en enskild människas perspektiv. Förslaget präglas av en viss sorgsenhet då det gäller framtidens möjligheter. Det är tydligt och konsekvent men begränsar sig till ett perspektiv. Det är en skarp illustration till det svåra och komplexa i att olika människor kommer att möta framtiden med olika perspektiv - och ska ha rätt och möjlighet till det."

"Våren 97 var jag gravid igen, stor som ett hus redan vid midsommar. Tvillingarna föddes inte förrän i oktober, Jonathan och Fredrik. Hade det varit full rulle förut med Agnes, som nu var två år, så blev det ännu värre nu. Jag var trött jämt och mitt i allt ihop så blev fåren sjuka. Vi fick nödslakta fyra får, Agnes grät och var otröstlig."

"Nu år 2025, är hela Sverige ekologiskt odlat och inga fabriker släpper längre ut något farligt, större delen av övriga Europa har kommit nästan lika långt och i Nordamerika var de lika snabba som vi i Norden när det väl gick upp för dem att det var bråttom. Man kan bo var man vill och många bor utanför städerna, arbetslösheten är mycket låg och de flesta jobbar sex timmar om dagen eller fyra dagar i veckan. Hantverket blomstrar eftersom slit- och slängeran för alltid är borta och naturmaterial och god hållbarhet blivit självklara saker igen."

"De senaste åren har vi här i Sörmland, vi som ju jobbat hårt förut med miljön, kämpat för miljön i tredje världen. Det finns fler grupper, gotlänningarna t ex är starka och även många från andra länder förstås. Med påtryckningar fick vi äntligen Världsbanken och samtliga statsbanker att avskriva alla utvecklingsländer som ju betalat tillbaka sina lån flera gånger om på grund av räntesystemet. Länder, som kan försörja sin egen befolkning och inte behöver betala större delen av årsbudgeten i skuldränta, har plötsligt råd att utbilda sitt folk. Människor som inte svälter och som kan läsa och skriva orkar ställa krav."

Vi i Södermanland, som har turen att vara förebilder, hjälper och stöttar, utbildar och skickar bidrag. Nu är Tobias och jag 60 år och vi har båda pensionerat oss. Alla barnen är utflugna och vi har fått flera barnbarn. Vi bor kvar på torpet och har fortfarande får, höns och bin och nyponfälten är fortfarande förunderligt vackra om försommaren. Utöver torpargården och familjen ägnar vi ganska mycket tid åt nätverket "Operation Jorden". Vi är 450 000 medlemmar över hela planeten så vi ska nog lyckas. Vem kunde för trettio år sedan tro att vi ens skulle ha kommit så långt?"

Insektsfullt

Förslagställare:

ROLF H REIMERS, Stockholm

Illustrationer: **ROLF REIMERS, BIRGIT ELIASSON, WILLY YTTER, MADELEINE DRANGER**

Förslaget innehåller fyra huvuddelar, som tillsammans bildar en helhet och representerar ett övergripande synsätt, som innebär att det är viktigt att ta tillvara på mänskliga initiativ och materiella resurser och att göra det nu. De administrativa systemen måste finslipas så att de möjliggör snabba tidsinriktade beslut som inte låser framtiden mer än nödvändigt. Denna beslutsinriktade administration måste kombineras med ett system för kontinuerlig uppföljning och utvärdering av beslutens effekter.

De fyra huvuddelarna i förslaget är:

- Idéprojektet - dels skiss på hur man kan fånga upp de idérika eldsjälarna i länet och dels en organisation kring ett Föreningshus.
- Informationsprojektet - hur länet på olika sätt kan fungera som marknadsplats för sina konsumenter och producenter
- Insektsprojektet - hur man bygger upp en internationell kunskapsbank kring insekter
- Rutnätslänet - förslag till ett gemensamt arbetssätt och målsättning om hur den fysiska planeringen kan hanteras. Förslaget lyfter fram länets främsta resurs - dess invånare!

Ur juryns utlåtande

Huvudjuryn:

Hedersomnämmande

"På ett pedagogiskt sätt visar förslaget hur samhällsförändringar åstadkoms. Styrkan och drivkraften hos olika eldsjälar är en tillgång i dessa sammanhang. Förslaget betonar på ett tydligt sätt vikten av att ge utrymme och stöd för initiativkraft för att genomföra projekt av olika slag, vilket exemplifieras i "insektsprojektet"."

Temajury Livskvalitet: Delat 1:a pris 15 000 kr

"Förslaget lyfter fram eldsjälarnas betydelse: Vi vill framförallt betona att:

- att vara eldsjäl innebär en livskvalitet i sig.
- eldsjälarna är nödvändiga för all utveckling, kortsiktigt som långsiktigt."

Nyköpings jury:

2:a pris 10 000 kr

"Förslaget visar på en stor insikt om hur projekt föds och växer med hjälp av eldsjälar och tron på en god idé. I Nyköping finns ett projekt "Östersjöcentrum" som vi hoppas kunna befrukta med den obändiga tron på idéns betydelse som finns i förslaget."

Trosas jury:

Delat 1:a pris 7 500 kr

"Förslaget redovisar praktiska beskrivningar av hur vi tillsammans genast kan förverkliga några visioner, som dessutom handlar om att ge utrymme för det personliga hos den enskilde och hos gemenskapen."

I förslaget finns en vilja till att via en lättfattlig idéstruktur skapa visioner. Identitetsjuryn har fäst sig vid hur lockande det kan vara att gå djupare in i en konkretion som bäst uttrycks i idén om Insektsprojektet. Här utvecklas faktiskt en alldeles lysande affärsidé som skulle kunna generera både kultur och handel och göra Södermanland till ett självklart centrum tack vare en unik specialitet. Var och en rekommenderas att själv tänka vidare - i insekten ryms vår världs historia och kanske dess öde.

Ur juryns utlåtande

Huvudjuryn:

Hedersomnämmande

"Förslaget har framför allt en god analys av förändringsprocesser och de förutsättningar landskapet ger för bebyggelse utifrån ekologisk synpunkt. I några lokala nedslag i Björnlunda och Björkvik illustreras på ett enkelt men bra sätt gestaltningen av knutpunkter för olika trafikslag. Förslaget presenterar till stor del en konsekvent sammanfattning av olika planeringsideologier. Markanvändningsplanen för Björnlunda med ekologisk utgångspunkt är intress väckande."

Förslaget baseras på en helhetssyn på utvecklingen och en strävan att skapa en successivt höjd livskvalitet för alla invånare i länet. Länet präglas av kontinuerligt pågående förändringsprocesser på alla plan. Visioner, lokala utvecklingsstrategier och konkret förändring sprids i föränderliga nätverk på personlig, informell nivå, men också inom näringsliv och offentlig sektor.

Genom att dra maximal nytta av de förbättrade tele- och datakommunikationerna har energi- och miljöbelastningen minskat påtagligt. Näringsämneskretsloppet mellan stad och land har återupprättats. Utbyggnad sker behärskat och måttligt med långsiktig bärkraftig utveckling som självklara mål och med livscykelanalyser av alla ingående material som grund.

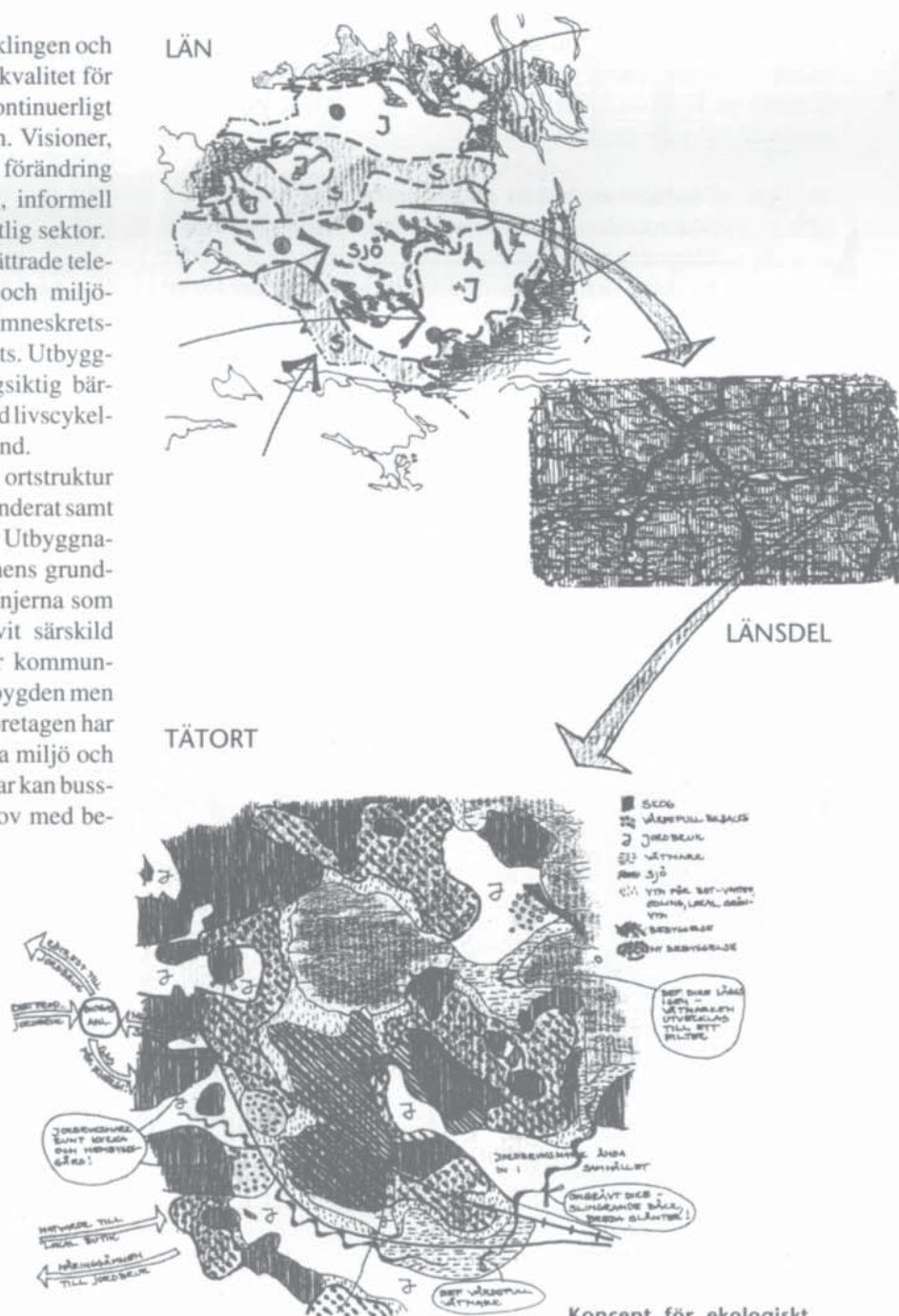
Länet kännetecknas av en mångkärnig ortstruktur där existerande tätorter omformats och expanderat samt nya skapats i anslutning till befintliga byar. Utbyggnaden har skett utifrån den ekologiska visionens grundläggande mål. De nya regionala snabbtåglinjerna som etablerades i slutet på 1990-talet har givit särskild växtkraft till ett tiotal stationsorter utöver kommuncentra. Många har också bosatt sig på landsbygden men oftast inom några km från tätorterna. Småföretagen har sett fördelarna med de små tätorternas goda miljö och kommunikationer. Med hjälp av modulbussar kan bussstorleken snabbt anpassas till aktuella behov med bekväm omstigning vid stationerna.

I skärningen mellan stråket Eskilstuna – Nyköping resp Södertälje – Katrineholm skapas ny dynamik för utveckling av näringsliv, miljö, kultur och boende. Små orter som Björnlunda och Björkvik har fått livaktiga kärnor med järnvägs- och busstorg som vitaliseras av lättillgängliga närarbetsplatser, bostäder och gemensamhetslokaler.

Idé, personal-, företags- och teknik-samverkan möjliggörs inom orterna och med omvärlden med hjälp av virtuell mediateknik. Förslaget bryts ner i konkreta markanvändningsplaner för de små orterna utifrån den ekologiska visionen.

Lev lokalt – verka globalt

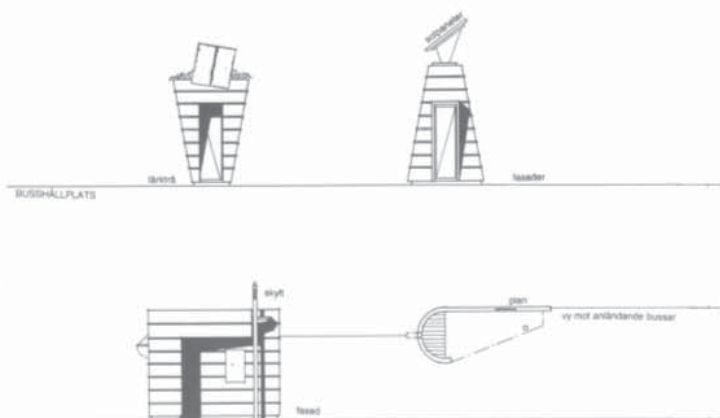
Förslagsställare: VBB Viak AB, Stockholm genom **ULF RANHAGEN, CLAES FLORGÅRD, BO ÅHL, BENGT WINELL**, Stellan Lundberg AB, Tavelsjö genom **STELLAN LUNDBERG, BO ANDERSSON** och **CLAES BREITHOLTZ**, Stockholm

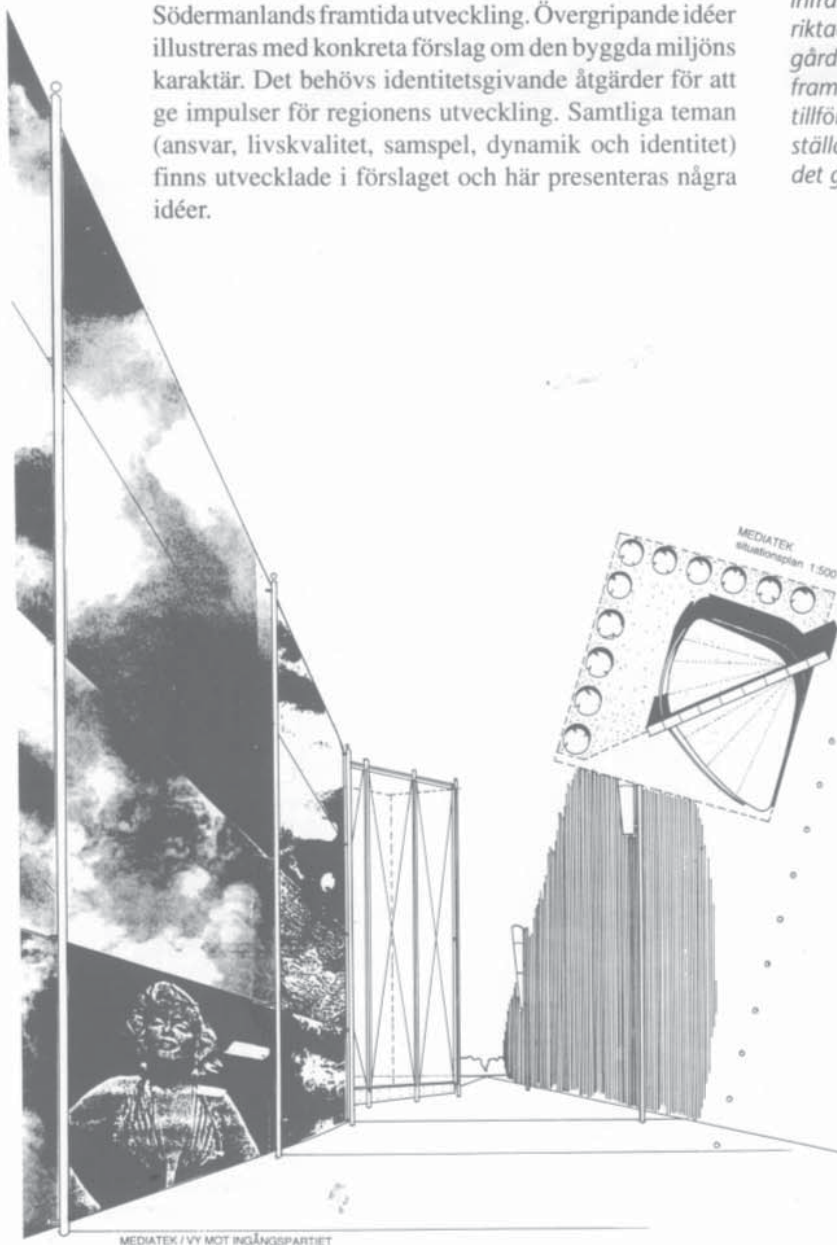
Koncept för ekologiskt bärkraftig utveckling - exemplet Björnlunda

Mosaik

Förslagsställare: **HELKA-LIISA HENTILÄ**
och **TIMO LINDBORG**, Helsingfors

Förslaget utgår från att presentera en idémosaik för Södermanlands framtida utveckling. Övergripande idéer illustreras med konkreta förslag om den byggda miljöns karaktär. Det behövs identitetsgivande åtgärder för att ge impulser för regionens utveckling. Samtliga teman (ansvar, livskvalitet, samspel, dynamik och identitet) finns utvecklade i förslaget och här presenteras några idéer.

Ur juryns utlåtande

Huvudjuryn:

Inköp 40 000 kr

"I de delar som behandlar identiteten lyfter förslaget fram det oväntade och spännande som ger oss något att häpna över. Förslaget pekar i denna del på konstens möjligheter för människors inspiration, identitet och välbefinnande. Konstverken "Rymdens erövring" och "Mesarnas sång" väcker idéer om att utnyttja historiska och mytiska associationer för att ge energi, manifesterar attityder och förändringskraft och som samtidigt kan ge Södermanland en symbol med stark verkan."

Temajury Dynamik:

2:a pris 7 000 kr

"Ett realistiskt bidrag som tar upp informationsteknologin som en verklig och påverkande faktor i samhällsutvecklingen, en faktor som lägger grunden till en form av näringsliv, utan nödvändig koppling till det idag befintliga näringslivet. Här finns satsningar på en informationsinfrastruktur med informationshögskola och framtidsinriktade mediatek öppna för allmänheten, parallellt med gårdsturism och miljöteknologi. I utbildningsperspektivet framhålls även distansundervisningens betydelse. Mosaik tillför ytterligare en dimension som indikerar att förslagsställarna är väl medvetna om det irrationellas betydelse när det gäller att fånga framtiden."

Dynamik i näringsliv och företagande

Kunskapsforskning och information blir allt viktigare. Den vinner som kan förädla kunskap och behandla information samt vidareutveckla den. En satsning på den informationsteknologiska infrastrukturen bör genomföras. Det gör att regionen kan dra nytta av nära personkontakter, snabb och kontinuerlig information och fortlöpande utbyte av idéer och innovationer. I Södermanland genomförs en kraftfull utbyggnad av de fiberoptiska näten. Framtidens mål skall vara att varje byggnad förses med en optokabelförbindelse.

Södermanland satsar på teknologi, sökning, behandling och framställning samt förädling av information. En övergripande målsättning inom länets utbildningsväsen är att på alla utbildningsnivåer försöka öka den informationsteknologiska kompetensen. I Södermanland bildas en länsomfattande informationshögskola för mediakunskap och media-konst med interaktiv distansutbildning för alla länets invånare. I de större tätorterna i länet byggs mediatek, ett slags digitala bibliotek.

Identitet och miljökonst

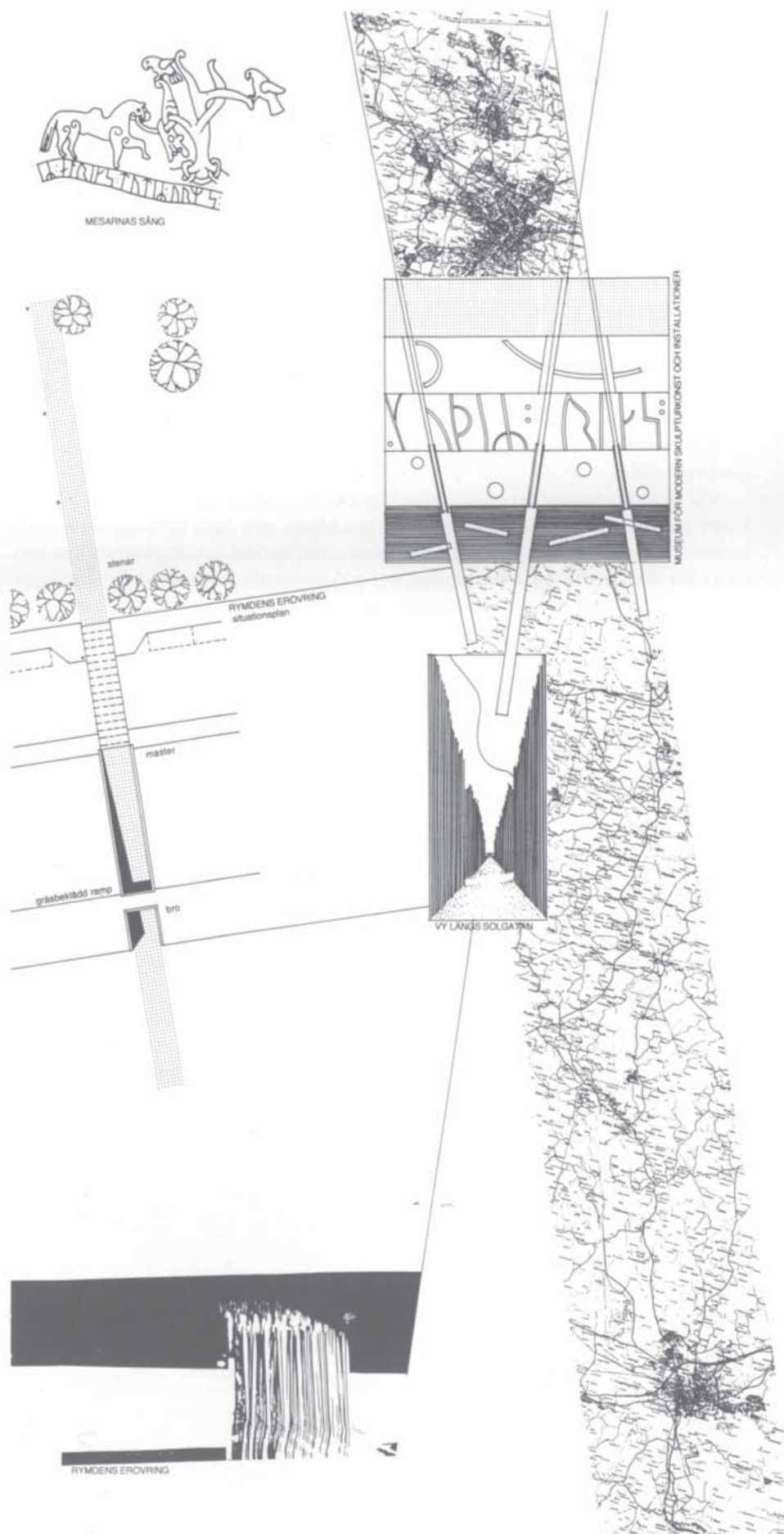
Utbyggandet av en kulturinfrastruktur i form av konceptuell miljökonst genomförs i syfte att återuppliva myterna som hjälper människan att förstå sin post-moderna livsvärld. Myten är en kollektiv dröm, en berättelse, som är en del av människans kognition. Den hjälper människan att bli tillfreds med sig själv, hitta sina rötter och drömmar.

Detta illustreras i förslaget med tre idéer som berättar om satsningen på miljökonst i Södermanland 2025. Två av dessa är Rymdens erövring och Mesarnas sång.

Mesarnas sång är ett läns-omfattande konstverk. Längs Södermanlands gränser placeras fågelholkar med en kilometers avstånd från varandra. På våarna omsluts länet av en osynlig men väl hörbar gräns: fågelsång. Under andra årstider ger minnet av trollkretsens kraft tröst inför väntan på en ny vår. Konstverket symboliserar också det södermanländska informationsteknologiska samhället, som kunnat bevara en levande kontakt med sin egen mytiska historia.

Tidskeppet rymdens erövring växer tillsammans med en ekoby. Det är en statistisk uterumsupplevelse som avspeglar antalet invånare i byn. Den består av ett longitudinellt fält med trämaster och stenar. En mast motsvarar tio invånare som flyttat till eller är födda inom området. En sten berättar om dem som flyttat eller gått bort. Stenar och master sätts på plats årligen i en byfest.

Samtidigt som byn börjar att växa fram, byggs en gräsklädd ramp. Trämaster börjar raskt marschera mot sjön. Efter några år märks de första stenarna på andra sidan vägen. Efter ytterligare några år står de första trämasterna som vass vid strandkanten och bjuder en rastplats för sjöfåglar. Som en stor demografisk klocka tickar stenstigen framåt.

ANEMON 3smd

Förslagsställare: JENS LANGERT,
PIA CALLY AHLGREN, Göteborg

Ur juryns utlåtande

Huvudjury:

Hedersomnämmande

"Förslaget ger i ett fräckt perspektiv en provaktiv framtidsvision som eggjar fantasin och breddar diskussionen om mångfalden av olika livsstilar. Det provocerar den välmenande acceptansen för den traditionella planeringens perspektiv och väcker en eftertanke trots sitt begränsade angreppssätt."

Anemon 3smd - den moderna nomadens hem

För länge sedan var vi människor kringvandrade jägare. Idag lever vi istället med tonvis av möbler, höga hyror, skulder och arbete så långt vi kan se, fångade i vår egen välfärdsdröm. Vi kan välja att bryta oss loss från byråkratins tvångströja.

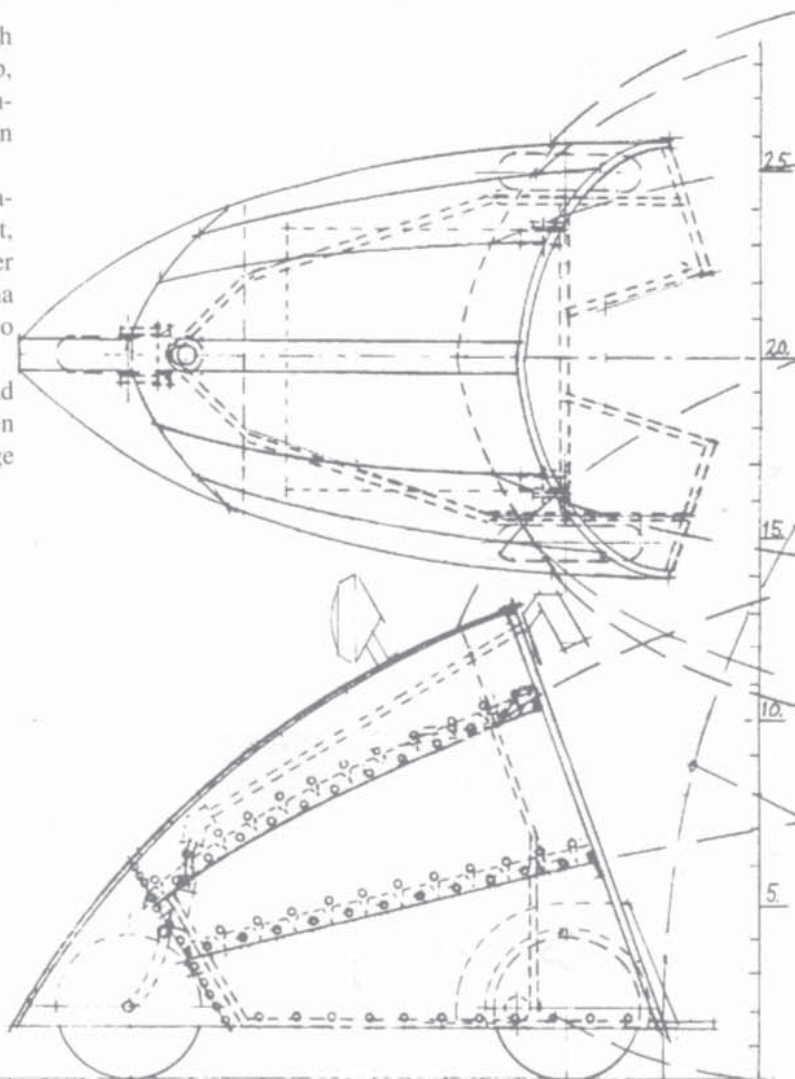
Anemonen står för en annorlunda livsstil, ett ursprungligt liv som nomad fast på moderna villkor.

Vår moderna nomad har en Anemon 3smd, en örnkloformad metallkapsel på hjul. I den har människan allt hon behöver, sina kläder och sina minnen. Dator och kommunikationsutrustning sköter kontakterna med omvärlden. Anemonen kan hon köra eller skicka med tåg, båt eller flyg mellan jordens alla städer med en adress i ett elektroniskt postsystem som enda fasta punkt. Hon trivs i storstadens toleranta kaos, men söker sig ifrån den uppmätta innerstaden till periferins okontrollerade ytor, till platser där allting kan hända, till stadens ökenområden, vår tids natur.

I övergivna industrilokaler får kapseln spricka ut och blomma. Först med ett mindre klimatskyddat tält, en knapp, att sova och arbeta i. Sedan med ett stort moln av genomskinlig tunn duk som bildar hennes salong, hennes egen zon i det stora rum hon för tillfället ockuperar.

Överallt där hon landar träffar hon andra storstadsnomader som lever på liknande sätt. De kan koppla ihop sina tält, bilda familj, en grupp, ett nätverk runt jorden. De hjälper varandra, tipsar om lokaler och jobb, mekar med kapslarna och håller ögonen på cyberpunkare som ibland försöker sno en Anemon för att dra iväg på en joyride.

Vi vet inte hur framtiden ser ut. Frågan om vem eller vad som styr våra liv blir allt svårare att svara på. Nomaden lyssnar till sin inre röst. Hon är rörlig och blir aldrig en kugge i systemet. Hon går sin egen väg.

Ur juryns utlåtande

Temajury Livskvalitet: Delat 1:a pris 15 000 kr

"Förslaget har ett helhetsperspektiv men framför allt lyfter det fram betydelsen av samhällets mellannivå, nämligen den lilla kommunen, de horisontella nätverken och det civila samhället."

Mötesplats Sörmland

Mötesplats Sörmland beskriver ett Sörmland med rötterna fast förankrade i tradition och landskap och kronan befruktad av elektronisk och fysisk infrastruktur, nya medborgare och nya tankar. Sörmland är på samma gång en bestående och föränderlig idyll.

Den solidariska individualismen berör det faktum att Sverige har utvecklats från ett etniskt, religiöst och värderingsmässigt homogent samhälle till ett mer mångkulturellt. Det har också skett en utveckling från ett mer kollektivistiskt värderingsmönster till ett individualistiskt. Man både kan och vill påverka sina egna livsbetingelser. Men individualism är inte detsamma som egoism. Valfriheten gäller alla medborgare och de måste kunna växa bredvid varandra.

Näringslivet i Sörmland är småskaligt. Det domine-
ras av handel med Östeuropa, högproduktivt jordbruk, satsning på miljöteknik och turism.

Boendet är idag den viktigaste lokaliseringsfaktorn. Ett gott boende och en god uppväxtmiljö kan bli Sörmlands främsta konkurrensfördel. Däri ingår en utveckling av Herrgårdsbyar.

Sörmland har inte en identitet utan flera. Identiteten är mångfalden, sammansattheten och samverkan inom regionen. Det är också det centrala läget i en nordeuropeisk tillväxtregion. Men det är framför allt den gemensamma drömmen om ett gott hem på jorden.

I Doris gröna dalar

Förslagsställare: **ANDERS BRUSE, LEIF GUSTAVSSON, HELLE KONGA-NIELSEN, TORBJÖRN MÖLLER, FRANKIE SPJUTH**, Bohlin & Strömberg
Företagskonsult AB, Stockholm
CHARLOTTE BLADH, ANDERS OREMARK och **JOHAN VON PLATEN**, JKL Information AB, Stockholm,
TORBJÖRN ALMQUIST, ANDERS BÄCKLANDER och **ROLAND PERSSON**, ARX, Stockholm

Tredje hypostasen

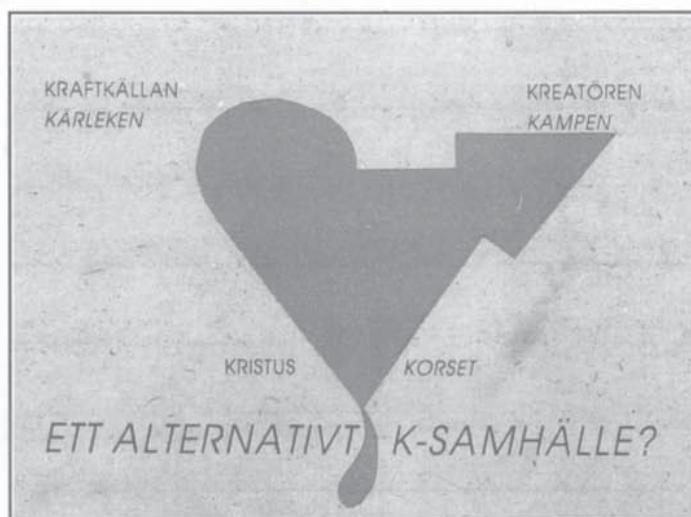
Förslagsställare: **CLAES GÖRAN GUINCHARD**, Stockholm

Ur juryns utlåtande

Strängnäs jury:

1:a pris 30 000 kr

"Förslaget visar på ett annorlunda, tankeväckande och spännande förhållningssätt till planering och utveckling. Förslaget visar behovet av eftertanke i planeringen och på att det finns andra krafter som påverkar än de som traditionellt tas i beaktande. Juryn anser dock att Strängnäs skall vara med i Mittens rike istället, som förslaget hänför till Stockholmsregionen."

Ett alternativt K-samhälle

År 325 grundläggs vid kyrkomötet i Nicaea den kristna tron på en Gud i tre gestalter (hypostasen), Fadern, Kristus och Anden. År 2025 genomförs till minnet av kyrkomötet en stor utvärdering av de 25 senaste årens utveckling som präglats av internationalisering och pluralitet. För att möta denna utveckling har man sökt finna trygghet i en regional identitet, som bygger på kristen tradition i kombination med öppenhet. Fem kommuner jämte Gotland bildar Mittens rike. Dessa antar ett eko-etiskt program som handlar om att ta ett förvaltaransvar för skapelsen, respekt för alla människors lika värde och att underlätta kommunikation och ansvarstagande.

Befolkningstillväxten har främst skett i de medelstora städerna där man återanvänt lokaler. I Flens kommun, där ett eko-etiskt universitet inrättats, har främst småorterna utvecklats som förbinds med ett lokaltågssystem "Violen". Dessa är bekväma och snabba tack vare en ny dockningsteknik.

Varje liten ort har sin särprägel med en rådstuga där konflikter ventileras och identiteten mejslas ut. Två ekonomier, den globala och lokala, samsas sida vid sida.

De tidigare K-faktorerna, kunskap, kultur, kreativitet och kommunikation har travesterats till kärlek, komunitet, kultivation, kreation, inom utrymmet mellan polerna kamp och kontemplation.

Violen – tåget som går innan det har kommit in

Lokaltåget håller god komfort, låg energiförbrukning och hög snitthastighet trots måttlig toppfart med hjälp av dockningsteknik. Ett moderntåg släpper sista vagnen som förarlöst stannar vid nästa station.

Tåget självt åker förbi stationen och fångar in en vagn som avgått i förväg. Avgång före ankomst! Nyköping – Flen går på 25 minuter i 125 km/tim. Från Flen till Läggesta, Gnesta, Oxelösund eller Vingåker tar det ungefär en halvtimme.

Ur juryns utlåtande

Trosas jury:

Delat 1:a pris 7 500 kr

"En vacker, poetisk och läsvärd längtan till en annan värld, där den enskilda människan med hela sin själ verkar i ekologisk gemenskap."

Skiss till molngenerator i den kommande tonvetenskapen.

– Klangliga värden anslagna igångsätter ett vibrationsnät som låter vädret skifta till förmån för hela naturen. Inte ens öknarna skulle den dagen behöva sakna sin blomsterprakt.

–Det finns ett otal mästare, och: "den största läromästaren i allt som levde var TYSTNADEN":

"I TYSTNADEN hämtade man kraft.
I DANSEN hämtade man kraft
och på alla plan skedde förnyelse..."

Allt att göra om

Förslagsställare: **PERCIVAL**, Stockholm

"Allt att göra om" är en poetisk framtidsvision som föds ur en virveldans i en öken, kan hända vår tids inre öken. Ur dansvirvlarna framträder en ny tids civilisation och en ny tids mänsklighet, där Dansens hus och Tystnadens hus ger kraft åt ett skapande (medskapande) som tar hänsyn till Moder Jords kretsloppshjul. Den konstnärliga fantasin och förmågan i denna värld är A och O. Skygglapparna försvinner. Vetenskap, skolor, politik, industri humaniseras. Ur dans och meditation växer nya former fram, nya människovänliga bostäder som inte bara är fyrkantiga osv.

Lekandet, tystnaden, dansen, musiken bilden och poesin är oundgängliga inspirationskällor. Rasblandningar och kulturblandningar stimulerar och pengarna (profiten) är inte längre det viktigaste. Ett ekologiskt medvetet samarbete gör att människorna kan kalla sig själva verklighetsmänniskor. Produktionen förändras i en hälsosammare och naturligare riktning, och det globala samvetet och medvetandet ökar. Solen, vinden och vattnet blir livsvänliga kraftkällor. Dansmästare, andningsmästare, rytmmästare, meditationsmästare och vindmästare inspirerar.

Skräphögstiden brann upp

Fabriksvärld - slagg och avfall

Intervju med landshövdingen år 2025

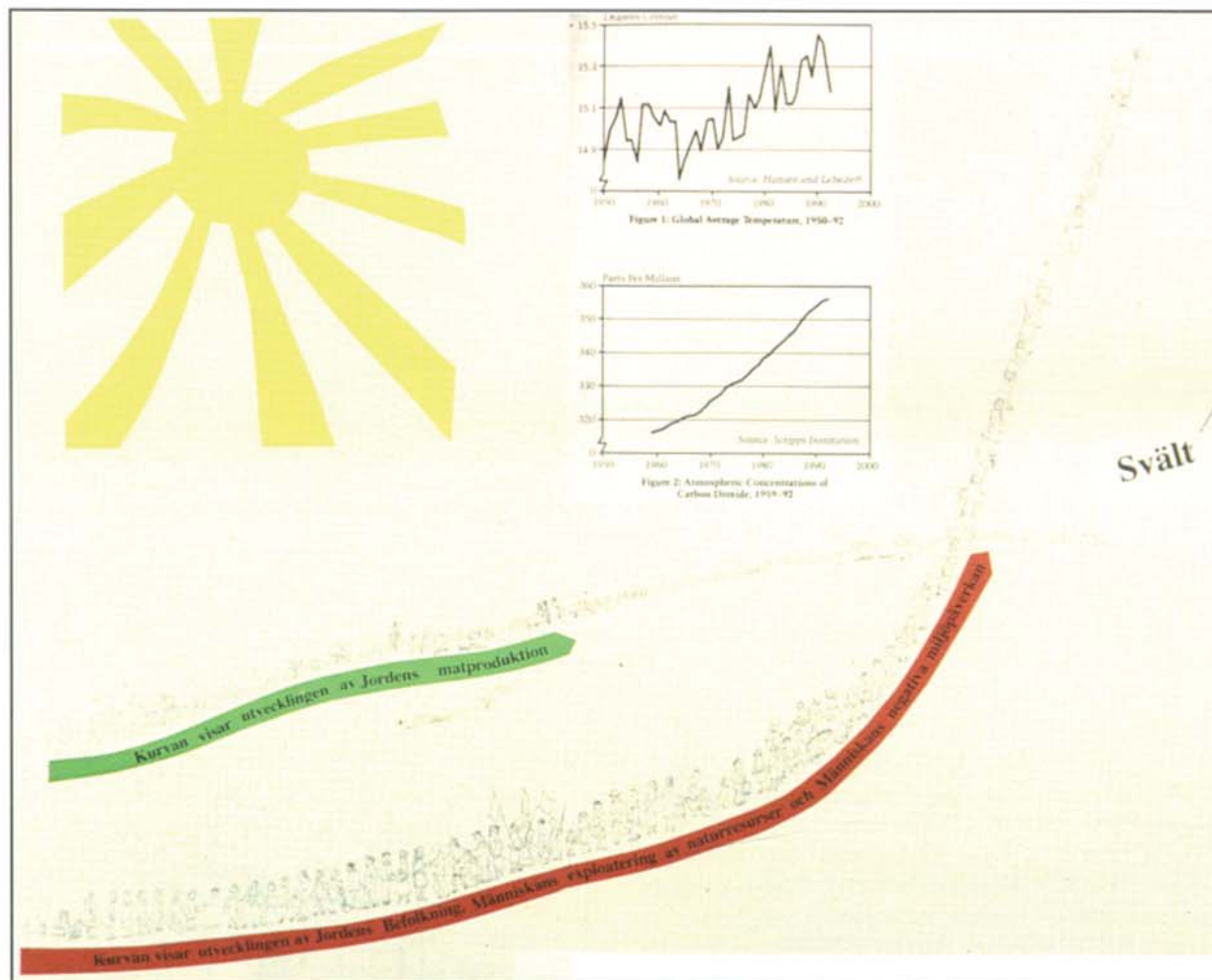
Förslagsställare: LENA JARLÖV och HÅKAN OLSSON, Falun

Ur juryns utlåtande

Trosas jury:

Delat 1:a pris 7 500 kr

"En spännande beskrivning av smått och stort, en brokig bild av vad människorna i Södermanland kan åstadkomma om de har förmågan att samlas om en stark idé, om en ekologi som ger människorna en gemenskap med något större."

Förslaget presenteras i form av en intervju med landshövdingen Greta Larsson-Moldani och sammanfattas i en artikel införd i Rikstidningen den 6 juni år 2025 av Moshar Radat-Löfvenstjärna. Artikeln handlar om att Södermanlands län har fått FN:s stora miljöpris 2025. Landshövdingen uttrycker sin glädje över att den sörmåländska vägen har visat sig så fruktbar. Den visar, säger hon, att människan kan åstadkomma oerhört mycket om hon har en stark idé.

Den allt överskuggande idé som genomsyrar hela livet i Sörmland är något mer än bara en pragmatisk överlevnadsidé. Den förefaller att ha utvecklats till en gemenskap mellan människorna och naturen, som gäller själva livet och livets yttersta förutsättningar. De geologiska ramarna är inte begränsningar utan i stället en möjlighet till förståelse och gemenskap med något större.

Med denna insikt kan människan utveckla sig både fysiskt och andligt, hon kan gå från en kvantitativ utveckling till en kvalitativ. Från att ha haft en ständigt exploaterande ekonomisk tillväxt som övergripande mål går utvecklingen mot ett hänsynsfullt anpassande till människor och natur. De mest konkreta tillämpningarna av denna idé är:

- prioriteringen av barnen
- införande av de tre ekologiska principerna för samhällsplaneringen (minimera allt transportarbete, prioritera alla odlingsmöjligheter och nyttiggöra alla mänskliga restprodukter)
- Framtidstjänsten (här fonderas alla bidrag för att finansiera en systematisk övergång till ett bärkraftigt samhälle och här hittar alla utanför den konventionella sektorn en meningsfull sysselsättning.)
- frigörandet av människorna

Ur juryns utlåtande

Temajury Ansvar:

1:a pris 20 000 kr

"Humanvision anger ett program för förändring mot ett ekologiskt samhälle. Södermanlands ekologiska öga fångar i sina utgångspunkter och i sin beskrivning många viktiga kriterier. Priset ges till förslaget inledande delar medan däremot de konkreta idéerna mer speglar dagens synsätt och tekniska lösningar. Förslaget har en intresseväckande symbol, som ger det identitet."

Denna vision är ett försök till syntes mellan miljömässig och humanistisk utgångspunkt. Den strävar efter en helhetssyn på alla plan, från bostadskvarter till det globala samförståndet. Ett nytt mått på hållbarheten införs genom "biosfärindex" som anger vilket förhållande som finns mellan befolkningstal, odlad mark, permanent bevuxna ytor och tätort.

Humanvisionens ekologiska utgångspunkt grundas på att människan som biologisk varelse uppkommit i en biologisk, kemisk och fysisk omvärld. Detta faktum är grundläggande för en ny pedagogik för främst barnomsorg och grundskola. Vidare föreslås att en ny högskola etableras i Nyköping. Högskolans röda tråd bygger på många av dagens forskningsgrenar, men sammanvävda och befruktade till gagn för livet på jorden. Livsvetenskap kallas disciplinen.

Städerna är uppbyggda längs stråk. Jord och skogsbruk är ekologiskt anpassade och energiförsörjningen

Humanvision – Sörmlands Ekologiska öga

Förslagsställare: **WIDAR NARVELO**,
Konsultfirman Bioplan, Helsingborg

bygger på förnybara källor och energianvändningen har minskat till hälften på grund av ny teknik.

Den stiliserade havsörnen och dess öga är symbolen för alla verksamheter. Havsörnen som finns i Sörmland står liksom människan på näringspyramidens topp och dess känslighet mot gifter och störningar gör att dess överlevnad blir ett av många mått på en hållbar utveckling.

Ur juryns utlåtande

Trosas jury:

Delat 1:a pris 7 500 kr

"En klar och visionär idé att samlas kring, eftersom temat, vattnet, ligger oss särskilt nära."

Sörmlands vatten ses visionärt som Sörmlands karaktär och framtida resurs. Den goda vattenvården, som ytterst handlar om omsorg om människan, är den näringsgren som klokt hanterad kan utveckla bygderna trakt för trakt.

Kunskapen om vattenbruket, teknik och metodutveckling kan utvecklas med Sörmlands högskola uppdelad på småorter som drivande kraft. Kunskapens hus förläggs till småorter, flera i varje kommun, som hålls samman tematiskt och organisatoriskt. De utgör basen i kunskaps- och utbildningssystemet kring vattenvården. Med datorer och elektronik kan varje ort i Sörmland nå alla jordens kunskapsbaser.

S:t Eskils källa

Förslagsställare: **FOLKE CARLSSON, ÅKE TÄLLDAL, ULF LINDBERG, STEN SÖDERSTRÖM**,
FI-gruppen, Stockholm

Framtidstanken kan baseras på tilltro till att människan och naturens kretslopp kan utvecklas och sammanfattas i begreppet livskraft. För den skull hanterar förslaget människans utveckling såväl som vattnets utveckling sedan urminnes tider i våra trakter.

För att genuiniteten skall förstås rätt behöver flera av våra invanda begrepp och sedvänjor diskuteras förutsättningslöst. Ett prov görs därför på begreppet S:t Eskil, på människans ursprungstrakter och vandringar, på vattenkunskapen och klimatet baserat på Grönlandsisens mäktighet samt på den fysiska planeringen och hänsynen till alla befolkningsskikt.

En sammanfattande vision för år 2025 är att FN kommit att förutse det rena vattnets roll i människans utveckling och förklarat år 2025 som vattnets år. Genom framsynthet i Sörmland på 1990-talet blir landskapet nu ett pilotfall för FN.

Analysen av Sörmland och dess kommuner var i många fall obefintlig och i andra fall svag. Särskilt gäller det försöken att gå på djupet om tex näringslivets villkor, position och framtid i Sörmland. Sådana analyser lyste nästan helt med sin frånvaro.

Likaså löste många av förslagen uppgiften utifrån dagens planeringsdiskussion och tidsanda. Det finns flera exempel finns på fina och väl bearbetade sådana förslag. Detta har också sitt värde, särskilt om det innebär samtidiga belysningar av skilda teman, även om uppgiftens kärna låg i att tillföra nytt bränsle till debatten.

Många av förslagen når inte heller tillräckligt väl upp till att ta ett helhetsgrepp. Förslagsställarnas ofta tematiska angreppssätt har ibland utvecklats bra, men få har lyckats foga samman teman och gestalta "det lilla i det stora". De tematiska nedslagen har ofta åskådliggjorts som lösa delar oberoende av varandra.

Uppgiften att knyta samman de olika geografiska dimensionerna har uppenbarligen också varit svårtacklad. Det finns en klar tyngdpunkt mot att behandla det lokala perspektivet isolerat eller bara med svaga kopplingar till en mer utvecklad analys på regional, nationell eller internationell nivå. Det gäller ofta även när mer avgränsade tematiska perspektiv utgör tyngdpunkten i förslagen.

De förslag som tilldelats första respektive andra pris är inte lättillgängliga. De erbjuder ett initialt motstånd. Det kan synas strida mot kravet på kommunicerbarhet, men när motståndet väl övervunnits öppnar båda förslagen rika källor att ösa ur.

Tävlingen har varit en svår och mäktig uppgift. Trots detta har resultatet givit en uppsjö av skickligt utförda, spännande och bra kommunicerbara idéer, som kan bli viktiga beståndsdelar i ett fortsatt arbete.

Kaos - trygghet - miljö

I det samlade materialet återkommer några perspektiv särskilt ofta. Det finns ett antal förslag som starkt lyfter fram bilden av framtiden som rörlig, mångfacetterad och nästan

kaotisk. Några av dessa förslag lägger närmast en filosofisk eller planeringsteoretisk dimension till detta. Dessa perspektiv har varit ytterst belysande. Juryn har, måhända lika okonventionellt som tävlingen i sig, valt att föra en egen diskussion om förhållningssätt och planeringssyn och låtit i första hand de belönade förslagen speglas mot denna. Detta kan ge ytterligare bränsle till en central och viktig diskussion även i andra kretsar.

Flera förslag visar på ett förhållningssätt till framtiden där man kan karaktärisera Sörmland som en fri dansgrupp där samspelet mellan individer, kommuner och företag frambringar något nytt. Förslagen pekar på ett samhälle där människor strävar efter att både vara kollektiva och individuella, både delaktiga och enskilda, både ensamma och tillsammans. Människan, kommunerna och företagen bildar en helhet som aldrig kan reduceras till sina delar.

Ett inte oväsentligt antal förslag bygger upp sin redovisning utifrån en, ofta konsekvent genomförd, specifik värdering eller livsstil. Bland dessa dominerar förslag som betonar trygghets- för att inte säga nostalgiperspektiv, även om det också finns exempel på vad som måste rubriceras som den raka motsatsen. Dessa förslag blir förklarligt nog ofta relativt smala. Samtidigt bidrar detta, om än i strid med uppgiften, till att göra dem pregnanta och ibland ytterst fängslande. Sammantaget ger de också genom denna enskilda precision en tydligare och mer kontrastrik bild än vad som sannolikt eljest blivit fallet.

Ett stort antal tävlingsförslag visar ett brett intresse för frågorna om ansvaret för den framtida miljön. Alltför mycket utgår de från den dagsaktuella diskussionen i dessa frågor. Det saknas egentliga visioner som tar sin utgångspunkt i det Sörmland som vi har idag, men också drar ut konsekvenser och möjligheter på lång sikt av det vi ser idag i flera av våra kommuner. Få förslag når i närheten av att på regional nivå belysa de ekologiska frågorna.

Bilder av regionens struktur 2025

Ett givet ofta behandlat tema berör möjligheterna att påverka den fysiska strukturen i det 30-åriga perspektivet. Denna avgörande fråga berördes något i tävlingsförslagen, mest i förbifarten och utan djupare analys. Vissa tävlingsförslag visade tydliga målbilder och dessa gav tillsammans ett intressant mönster. De pekade i själva verket på en klassisk problemställning om regionstruktur som sedan sekelskiftet 1900 sysselsatt planerare som till exempel Ebenezer Howard, Patrick Geddes, Lewis Mumford, Uno Åhrén m. fl.

I tävlingen finns prisbelönade eller inköpta förslag som representerar fyra olika sätt att se på förhållandet mellan metropolen Stockholm och Sörmland. Alla utgår ifrån det existerande mönstret av städer, orter och transporter samt Stockholms betydelse. Man kan tydligt se att de representerar olika tolkningar av situationen samt att målbilderna skiljer sig. Grafiskt kan de beskrivas på följande sätt:

Fingern modellen

[Lilla Fågel Blå
m. fl.]

Ringen

[Fäktet Ringen - nätet]
Sörmlands Ringen

Bandet

[Jämsikt]

Den 4:e möjligheten
~ decentralisering
[Free Your Mind]

Fingermodellen koncentrerar (inom länet) och kanaliserar tillväxtkraft (från stockholmsregionen) till den existerande transportstrukturen som förgrovas, blir till korridorer eller band vilka åtskiljs av gröna kilar.

Ringen uttrycker redan genom sin form en vilja till självständighet, egen identitet och gräns mot storstadsregionen. Kopplingarna till ringen, själva inflödet till ringen är dock en viktig förutsättning. Rörelsen, drivkraften kommer till stor del från metropolen. Samtidigt skall ringen tjäna som omslutande gräns runt det sörmländska naturlandskapet och skapa förutsättningar för säregna tidsrumsliga förhållanden i regionens centrum.

Bandet står vid sidan av Stockholm, strävar efter en egen identitet, ett eget tidrum och att utveckla kraft i riktning tvärs Stockholm. Den mellanliggande gröna zonen skapar bandets identitet lika mycket som bandet självt. Den skapar en nödvändig gräns, ett icke stadsmässigt element av tillräckligt djup för att skapa ett utanför och ett innanför, hitom och bortom Stockholm och Sörmland. De regionala sambanden blir på detta vis nya. Inpumpning av kraft från Stockholm kanaliseras mot sörmlandsregionens centrala band: Oxelösund och Eskilstuna och vidare mot Baltikum respektive Bergslagen, Värmland, fjällvärlden osv.

Den 4:e möjligheten är en decentraliserad struktur med nya eller gamla tätorter. Denna utveckling möjliggörs om informations-teknologin implementeras kraftfullt i regionen.

Sedda tillsammans frammanade följaktligen de belönade och obelönade förslagen en vidare och djupare vision om den framtida strukturen i länet än de mäktade var och en för sig. Samtidigt skapade den sammantagna bilden ett antal olika, skarpt utmejslade modeller för länets utveckling. Dessa kan i fortsättningen prövas och värderas i den översiktliga planeringen och de kan bli en grund för framtida bärkraftig regional planering.

Bevarad osäkerhet - en trösterik framtid

Det är ur spänningen och samspelet mellan de många olika förslagen som tävlingen får sin största kraft. Det är i den helhetsbilden som begreppet vision konfronteras med föreställningarna om hur framtiden formas och synen på planering.

I tävlingsprogrammet bejakas mångfalden. Den öppna attityden har också präglat processen i tävlingen där mångfalden av framtidsperspektiv osorterat först fått möta ungdomar och lokala opinioner. Denna nästan utmanande öppenhet förenas i tävlingsprogrammet med en ambition att kunna formulera en samlande och konkret bild av framtiden som långsiktig grund för handling.

Det här ger en kontrastverkan som förefaller motsägelsefull. Det gäller särskilt om tolkningen görs så att mångfalden i första hand är ett underlag för att hitta fram till en enda konkret framtidsbild, som också får ett fysiskt uttryck.

Juryns arbete med att analysera förslagen var från början inriktad på konventionella värderingar av vilka förslag som var bäst, men övergick till att istället bejaka och förtydliga det egentligen självklara - att framtiden faktiskt inte är en, utan många och att den formas av olika människors skilda drömmar.

Drastiskt uttryckt - framtiden kan inte längre ritas. Den formas av små och stora beslut fattade av skilda individer och organisationer med olika förutsättningar och utifrån skilda föreställningar. Om man så vill - den formas nu och ur mängder av olika visioner i meningen "önskad framtid". Just möjligheten till olikhet i lösningar och uttryckssätt, liksom variation och tydlighet i vilka behov som enskilda beslut ska tillfredsställa, gagnar bäst precision och kvalitet.

Den stora visionen handlar inte längre om det normativa gestaltandet utan om de processer som ständigt måste pågå. Processer i vilka, och mot vilka, skilda initiativ kan speglas och där ett tydligt ansvar för det gemensamma har sin självklara plats. Planeringsperspektivet för-

ändras från ett uppifrånsökande efter lösningar till hur öppna, demokratiska och tillgängliga arenor kan skapas där synsätt bryts, men där också inspiration och impulser flödar.

Samtidigt banar denna vision väg för, rymmer och förutsätter föränderliga konkreta framtidsbilder. Beskrivningar av utvecklingsdrag inom ekonomi, teknik och ekologi visar på hot och möjligheter. Bilder och symbolspråk frigör kreativitet. Illustrationer och målbilder tydliggör valsituationer, men kan också från tid till annan och på olika plan bana väg för kraftsamling kring gemensamma projekt och konkret handling.

Ytligt sett kan denna öppenhet tolkas som dramatisk osäkerhet och fundamental otrygghet, men den rymmer dess raka motsats. Den ger utrymme för varje individ att göra sina egna val och rymmer samtidigt genuin respekt för olikheter i dessa val.

Tänkbarheter

Den process som tävlingen är en del av kommer att gå vidare. Enskilda tävlingsförslag och det samlade perspektivet på resultatet har redan bidragit med bränsle till den lokala och regionala diskussionen. Här följer några tänkbara kommande steg:

- Satsa på fortsatt process

Den viktigaste fortsättningen kommer självfallet att äga rum på de lokala arenor som skapas. Diskussionen behöver breddas och den kan med fördel knytas mot konkreta lokala överväganden. Detta ger i sin tur viktiga inflöden till den fortsatta process som också behövs på regional nivå. Det handlar både om att fördjupa synsättet på planering och om att bygga upp en tydlig gemensam plattform för de skarpa ställningstaganden som kan behöva göras i olika strukturfrågor. En fortgående dialog mellan lokal och regional - och även storregional - nivå är nödvändig och måste återkommande sammanfattas.

Det är också viktigt att denna process ganska snabbt kan avsätta spår i konkreta slutsatser om strategiska val på regional nivå. Dessa kanske mindre får sitt uttryck i fysiska

dimensioner, även om sådana också kommer att behövas, än i termer av förhållningssätt, symboler och självbild.

- Satsa på handling

Det är viktigt att relativt snabbt identifiera och genomföra konkreta handlingar baserade på denna process. Det kan handla om intressanta experiment i den lilla eller större skalan, som samtidigt blir viktiga markörer av vad man siktar till. Redan det faktum att man vågar satsa på nya projekt är en viktig signal.

Det är säkert en stor utmaning att hitta bra fysiska eller verksamhetsmässiga symboler som kan manifestera självbild eller visioner om förhållningssätt. Och det är säkert en stor utmaning att våga släppa fram sådana initiativ. Detta skulle kunna få en mycket stor genomslagskraft.

- Satsa på att tydliggöra

Det finns två väsentliga anledningar för att vidarebearbeta materialet från tävlingen, där också juryns perspektiv kan komma till uttryck. Den första är en anpassning och kanske komplettering så att det blir än mer verksamt

och mer tillgängligt som underlag för den lokala och regionala processen. Den andra är att göra en medvetet mer spektakulär version, som kan användas på en extern och utåtriktad arena. Syftet med detta är flerfaldigt. Det blir i sig en viktig symbolhandling, en manifestation av självbilden, men också ett led i marknadsföringen av länet som öppet för nya initiativ och för förändring.

- Utnyttja investeringen

Tävlingen har inneburit att en mycket stor krets av kompetenta personer på olika fackområden kommit att engagera sig i frågorna om länets framtid. Viktiga kontaktvägar har därmed skapats eller kommer att kunna öppnas. Utnyttja de tävlande och de som engagerats i juryarbetet i den fortsatta processen. Det kan ske via följduppdrag eller kanske rent av som följdäbblingar av varierande karaktär. Det kan handla om att vidareutveckla tävlingsförslagen, för att skapa de föreslagna utställningarna eller för att identifiera och bygga upp experiment- eller symbolprojekt.

Framtiden är vad vi alla gör den till.

Tävlingsförslagen har granskats och bedömts av följande juryledamöter:

Huvudjuryn

Ivar Nordberg, landshövding och huvudjuryns ordförande
Jens Arnfred, arkitekt, professor, Köpenhamn
Peder Boas Jensen, arkitekt, professor, Hellerup
Hans Bjur, arkitekt, professor, SAR-representant, Göteborg
Eivor Bucht, landskapsarkitekt, professor, LAR-representant, Bjärred
Alfred Friman, marknadskonsult, framtidsforskare, Svärta
Nina Jarlbäck, kommunalråd, Eskilstuna
Rolf Jensen, civilingenjör, kommunaldirektör, Oslo
Stefan Lindeberg, länsråd, Nyköping
Peter Mehlbye, arkitekt och geograf, Miljöministeriet, Köpenhamn
Tom Rosander, arkitekt, SAR-representant, Täby
Carl-Henrik Svenstedt, författare, chef Svenska kulturhuset, Paris
Magnus Westerberg, arkitekt, kommunaldirektör, Bergen

Temajury Ansvar

Lars Berggrund, översiktsplanerare, Göteborg
Eivor Bucht, landskapsarkitekt, professor, Bjärred
Eva Grundelius, biolog, miljöskribent, Umeå
Eva Nilsson, energi- och miljökonsult, Lund

Temajury Livskvalitet

Alfred Friman, marknadskonsult, beteendevetare, Svärta
Mats Lindgren, framtidsforskare, Uttran

Temajury Samspel

Rolf Jensen, civilingenjör, kommunaldirektör, Oslo
Gösta Oscarsson, ekonom, Nutek, Stockholm

Temajury Dynamik

Anders Ewerman, ekonom, framtidsanalytiker, Stockholm
Bjarne Lindström, geograf, chef Nordrefo, Åland
Sam Nilsson, civilingenjör, Sv. Uppfinnarföreningen, Stockholm
Bengt Wahlström, civilekonom, omvärldsanalytiker, Stockholm

Temajury Identitet

Anita Grede, konstnär, Tystberga
Carl-Henrik Svenstedt, författare, chef för Sv. Kulturhuset i Paris
Bertil Torekull, publicist, Brantevik

Huvudungsdomsjuryn

Caroline Byh, Eskilstuna
Helene Eriksson, Katrineholm
Karoline Eriksson, Gnesta
Veronika Koutny, Oxelösund
Åsa Landerholm, Nyköping
Cecilia Nilsson, Strängnäs
Samuel Sundin, Flen
Torun Rosén, Trosa

Övriga i Ungdomsjuryerna

Eskilstuna: Sofie Lundquist, Mikael Mattson och Camilla Wallin
Flen: Sarah Nystedt, Anna Wenell och Özgül Özkan
Gnesta: Johan Dellensjö, Mikael Nilsson, Lisa Rehnström och Maria Svensson
Katrineholm: Anna Bertilsson, Annelie Pettersson och Patrik Stoltz
Nyköping: Torbjörn Blixt, Erik Blomquist, Anna Frimansson, Kristina Rinman och Johan Stenberg
Oxelösund: Lars Andersson, Anna Fredriksson-Kaski, Carolina Nilsson och Johan Wahlgren
Strängnäs: Tobias Andersson, Andreas Greding, Jessica Grunell, Carolin Skarfors och Karolina Holmström
Trosa: Anna Hagstad, Anna Jansson och Markus Reimer
Vingåker: Malin Brandt och Karin Sundberg

Eskilstuna kommuns jury

Lars G Linder, kommunalråd
Christina Andersson, oppositionsråd
Märt Saarm, stadsbyggnadsdirektör
Magnus Westerberg, arkitekt, kommunaldirektör, Bergen

Flens kommuns jury

Lars Skeppstedt, kommunalråd
Maria Hed, oppositionsråd
Lars Bergquist, ambassadör, författare
Bengt-Åke Sundquist, företagare
Sven-Olov Carlsson, kommunaldirektör
Tom Rosander, arkitekt, SAR-representant, Täby

Gnesta kommuns jury

Wäinö Andersson, KS-ledamot
Kurt E Larsson, KS-ledamot
Ulf Björkryd, kommunaldirektör
Roger Knutsson, teknisk chef
Peder Boas Jensen, arkitekt, professor, Hellerup

Katrineholms kommuns jury

Marita Bengtsson, kommunalråd
Sven Fröberg, oppositionsråd
Curth Carlsson, ordf i Byggnadsnämnden
Jan Langö, kanslichef
Jan Hehrne, stadsarkitekt
Magnus Westerberg, arkitekt, kommunaldirektör, Bergen

Nyköpings kommuns jury

Peder Wachmeister, kommunalråd
Göran Forssberg, oppositionsråd
Lars Wogel, planerare
Jens Arnfred arkitekt, professor, Köpenhamn

Oxelösunds kommuns jury

Standi Rönnberg, kommunalråd
Torbritt Bökman, KS-ledamot
Göte Eriksson, KS-ledamot
Christer Wargert, kommunaldirektör
Uno Hansson, fastighetschef
Bengt Holmquist, stadsarkitekt
Tom Rosander, arkitekt, SAR-representant, Täby

Strängnäs kommuns jury

Åke Eriksson, KS-ledamot
Ingrid Fält, KS-ledamot
Susanne Arnborg, stadsbyggnadsdirektör
Einar Schuch, planeringschef
Peder Boas Jensen, arkitekt, professor, Hellerup

Trosa kommuns jury

Margareta Wallin-Johansson, kommunalråd
Birgitta Hedin, oppositionsråd
Björn Wieslander, planeringschef
Karl-Axel Andersson, miljöinspektör
Kjell Tusvik, stadsarkitekt
Jens Arnfred arkitekt, professor, Köpenhamn

Vingåkers kommuns jury

Karl-Gunnar Källersfors, kommunalråd
Bernt Holmestig, oppositionsråd
Bertil Juhlin, kommunaldirektör
Leif Rönnberg, skolchef
Lars Furborg, kulturchef
Tom Rosander, arkitekt, SAR-representant, Täby

Tävlingssekreterare:

Peter Eklund, geograf, Länsstyrelsen
Carl Gustaf Hagander, arkitekt, Länsstyrelsen
Thomas Nordberg, arkitekt, SAR

English summary

The County of Södermanland, which is situated south of Stockholm, has 260 000 inhabitants and is comprised of nine municipalities.

In the last few years at both a local and regional level, various groups of people from all walks of life in Södermanland have been gradually striving towards adopting a more "consciously integrated approach" in their working and communal life. This implies a process orientated attitude, where an increasing number of those affected in these spheres are becoming involved in working together to try out and introduce various innovatory means, methods and measures. Such an approach can be characterized in the following strategic and key concepts:

Vision - Process - Insight - Action - Review

The County Administrative Board, working in conjunction with the nine local authorities in the county, has been one of the main driving forces in this endeavour. The task, for the most part, took the form of seminars and strategic projects. As an example of the latter, the importance of carving out distinctive niches within the fields of the environment, infrastructure and training programmes was greatly stressed.

One of the joint projects (between the County Administrative Board and the nine local authorities) emanating from this process was the organising of a competition, called VISION 2025, where various qualified groups from all the Nordic countries were invited to formulate their vision of life in the county in the year 2025, viewed from a comprehensively qualitative perspective.

The welter of ideas and viewpoints thus emerging, it was conjectured, would constitute a sound bedrock for providing a common frame of reference and a distinct tangible vision, something that can function as a spinal reflex in the making of decisions, whether great or small, and that can have a vital bearing on the development and, indeed, the very future of Södermanland.

The main purpose of the competition was to stimulate and broaden the scope of discussion of and to promote the meeting and the exchanging of ideas in regard to Södermanland, viewed in a 30-year-perspective. As a starting point, it was held, that the local development must be viewed from both an international and regional vantage-point and that the attractiveness of a given region is distinctly related to the way one tackles and seeks specific and local solutions to various issues that inextricably have a bearing on society at large.

The main emphasis was placed on sustainable development as well as on the existence of a basic common outlook, something that, indeed, prevails to a high degree in the county. The competition was intended to show how long-term changes in both a regional and international perspective are linked to and affected by the immediate reality experienced by people in their local daily lives. The suggestions and proposals of the participants in the competition, Vision 2025, had therefore

to be illustrated on both a large and a small scale. The winners of the competition would receive 1.300 000 SEK in prize money.

The competition period

Details of the competition were announced in June 1993. Invitations were made to architects, consultants, community-planners, designers and ecologists, to mention just a few, throughout Scandinavia. At the end of September a seminar was organised to deal with fundamental thematic questions concerning the competition, while plans were made for making an excursion to Södermanland. The targeted groups for these activities included both potential competitors and those who would accept the competition contributions that were submitted.

On the expiry of the competition period (December 15) a total of 56 entries had been submitted.

The Adjudication Process

Various panels of adjudicators assessed the merits of the participants. The adjudication was held in three phases, with a total of 25 different panel assessments being made. All in all 105 panel members were involved. The panel adjudicating process involved young people, local decision-makers and twenty of the most competent authorities in various professional spheres in Scandinavia.

While the process of adjudication was taking place the suggestions and proposals of the participants were made known to all the local authorities in the county. Approximately 10 000 people were given the opportunity of studying this material. In several locations public meetings were held in the course of the adjudication period to discuss the pros and cons of these suggestions and proposals.

In the initial stage of adjudication, five subject matter panels assessed how the participants treated the following aspects, both in relation to local conditions and in a more global context.

- Responsibility for the environment in the future
- Quality of life for the inhabitants
- Interaction between towns and villages
- Dynamism in the industrial and commercial spheres
- Development of identity and creative character development.

At a local level the adjudication was carried out by nine local panels, one for each local authority taking part. Here emphasis was put on the ability of the participants to clarify and give expression to important circumstances surrounding at least one specific local situation.

Nine youth panels, one from each authority and comprising local school students in the age group 17 to 19, judged the material from the perspective of their local setting. ➤

Bevarad osäkerhet - en trösterik framtid

Det är ur spänningen och samspelet mellan de många olika förslagen som tävlingen får sin största kraft. Det är i den helhetsbilden som begreppet vision konfronteras med föreställningarna om hur framtiden formas och synen på planering.

I tävlingsprogrammet bejakas mångfalden. Den öppna attityden har också präglat processen i tävlingen där mångfalden av framtidsperspektiv osorterat först fått möta ungdomar och lokala opinioner. Denna nästan utmanande öppenhet förenas i tävlingsprogrammet med en ambition att kunna formulera en samlande och konkret bild av framtiden som långsiktig grund för handling.

Det här ger en kontrastverkan som förefaller motsägelsefull. Det gäller särskilt om tolkningen görs så att mångfalden i första hand är ett underlag för att hitta fram till en enda konkret framtidsbild, som också får ett fysiskt uttryck.

Juryns arbete med att analysera förslagen var från början inriktad på konventionella värderingar av vilka förslag som var bäst, men övergick till att istället bejaka och förtydliga det egentligen självklara - att framtiden faktiskt inte är en, utan många och att den formas av olika människors skilda drömmar.

Drastiskt uttryckt - framtiden kan inte längre ritas. Den formas av små och stora beslut fattade av skilda individer och organisationer med olika förutsättningar och utifrån skilda föreställningar. Om man så vill - den formas nu och ur mängder av olika visioner i meningen "önskad framtid". Just möjligheten till olikhet i lösningar och uttryckssätt, liksom variation och tydlighet i vilka behov som enskilda beslut ska tillfredsställa, gagnar bäst precision och kvalitet.

Den stora visionen handlar inte längre om det normativa gestaltandet utan om de processer som ständigt måste pågå. Processer i vilka, och mot vilka, skilda initiativ kan speglas och där ett tydligt ansvar för det gemensamma har sin självklara plats. Planeringsperspektivet för-

ändras från ett uppifrånsökande efter lösningar till hur öppna, demokratiska och tillgängliga arenor kan skapas där synsätt bryts, men där också inspiration och impulser flödar.

Samtidigt banar denna vision väg för, rymmer och förutsätter föränderliga konkreta framtidsbilder. Beskrivningar av utvecklingsdrag inom ekonomi, teknik och ekologi visar på hot och möjligheter. Bilder och symbolspråk frigör kreativitet. Illustrationer och målbilder tydliggör valsituationer, men kan också från tid till annan och på olika plan bana väg för kraftsamling kring gemensamma projekt och konkret handling.

Ytligt sett kan denna öppenhet tolkas som dramatisk osäkerhet och fundamental otrygghet, men den rymmer dess raka motsats. Den ger utrymme för varje individ att göra sina egna val och rymmer samtidigt genuin respekt för olikheter i dessa val.

Tänkbarheter

Den process som tävlingen är en del av kommer att gå vidare. Enskilda tävlingsförslag och det samlade perspektivet på resultatet har redan bidragit med bränsle till den lokala och regionala diskussionen. Här följer några tänkbara kommande steg:

- Satsa på fortsatt process

Den viktigaste fortsättningen kommer självfallet att äga rum på de lokala arenor som skapas. Diskussionen behöver breddas och den kan med fördel knytas mot konkreta lokala överväganden. Detta ger i sin tur viktiga inflöden till den fortsatta process som också behövs på regional nivå. Det handlar både om att fördjupa synsättet på planering och om att bygga upp en tydlig gemensam plattform för de skarpa ställningstaganden som kan behöva göras i olika strukturfrågor. En fortgående dialog mellan lokal och regional - och även storregional - nivå är nödvändig och måste återkommande sammanfattas.

Det är också viktigt att denna process ganska snabbt kan avsätta spår i konkreta slutsatser om strategiska val på regional nivå. Dessa kanske mindre får sitt uttryck i fysiska

dimensioner, även om sådana också kommer att behövas, än i termer av förhållningssätt, symboler och självbild.

- Satsa på handling

Det är viktigt att relativt snabbt identifiera och genomföra konkreta handlingar baserade på denna process. Det kan handla om intressanta experiment i den lilla eller större skalan, som samtidigt blir viktiga markörer av vad man siktar till. Redan det faktum att man vågar satsa på nya projekt är en viktig signal.

Det är säkert en stor utmaning att hitta bra fysiska eller verksamhetsmässiga symboler som kan manifesteras självbild eller visioner om förhållningssätt. Och det är säkert en stor utmaning att våga släppa fram sådana initiativ. Detta skulle kunna få en mycket stor genomslagskraft.

- Satsa på att tydliggöra

Det finns två väsentliga anledningar för att vidarebearbeta materialet från tävlingen, där också juryns perspektiv kan komma till uttryck. Den första är en anpassning och kanske komplettering så att det blir än mer verksamt

och mer tillgängligt som underlag för den lokala och regionala processen. Den andra är att göra en medvetet mer spektakulär version, som kan användas på en extern och utåtriktad arena. Syftet med detta är flerfaldigt. Det blir i sig en viktig symbolhandling, en manifestation av självbilden, men också ett led i marknadsföringen av länet som öppet för nya initiativ och för förändring.

- Utnyttja investeringen

Tävlingen har inneburit att en mycket stor krets av kompetenta personer på olika fackområden kommit att engagera sig i frågorna om länets framtid. Viktiga kontaktvägar har därmed skapats eller kommer att kunna öppnas. Utnyttja de tävlande och de som engagerats i juryarbetet i den fortsatta processen. Det kan ske via följduppdrag eller kanske rent av som följdälvlingar av varierande karaktär. Det kan handla om att vidareutveckla tävlingsförslagen, för att skapa de föreslagna utställningarna eller för att identifiera och bygga upp experiment- eller symbolprojekt.

Framtiden är vad vi alla gör den till.

Vision 2025 – idéer för morgondagens Södermanland

Detta är en dokumentation av arbetet med och idéerna kring framtidens Södermanland. Bakgrunden är en öppen nordisk idétävling – VISION 2025 – ett nytt och annorlunda sätt att planera för framtiden. En kvalitativ planering med siktet ställt på 30 år framåt initierad av Länsstyrelsen i Södermanlands län i samarbete med länets nio kommuner.

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

ISSN 1400-0792